

ATENȚIE, SUNĂ CINEVA DIN VIITOR

Ora exactă : la al cincilea semnal va fi ora 8.

Flavius Timbus, împreună cu Marc Tăbăcar, își privesc ceasurile de la mână și pornesc spre „Victoria“. Cu tramvaiul, exact cinci minute ! Alunecarea pe șine e atât de silențioasă încât cei doi se aud vorbind în șoaptă.

— Spune-mi, Tăbăcar, te-a sunat Blăgău ?

— Nici aseară, nici azi dimineață.

— Înseamnă că pune el la cale ceva...

— Crezi ?

— L-am surprins ieri la repetiție lucrînd de zor.

— Cum vine asta : l-a repetiție, deci la cor, Blăgan lucra nevoie mare ? !

— Cum auzi. Mă uitam și nu credeam. S-a retras, pentru cîteva minute în spatele corului și... lucra de parcă ar fi fost acolo singur.

— Și ce anume făcea ?

— Calcula, calcula, calcula ! Înmulțea, împărțea, scădea, aduna și iar de la capăt : trăgea linii, puneă echerul pe hîrtie, măsura, puneă rigla, aduna. Satisfăcut își zicea : „Așa, băiatule, foarte bine ! Acul cel mai fin din lume pentru un ceasornic poate fi realizat și de mine ! Le-arăt eu și lui Timbus și lui Marc Tăbăcar cine-i Blăgău !“

— Și n-a mai venit la cor ?

— A venit, că n-a avut încotro ! E tenor principal, asta-i... Și nu poate lipsi. La „al treilea tur“ de repetiție, adică la șnur Blăgău era în formă de concurs... Măi, ce tip și Adrian asta Blăgău !

— Care va să zică, a și proiectat acele ceasornicului „Arad“.

— Precis nu-ți pot spune. Dar la cor așa a procedat : întîi a lucrat, rătras, acoperit de tot corul care, dealtfel, va participa la faza pe tară, pe urmă și-a strîns tiptil lucrurile, a urcat, și-a ocupat locul și... cînta de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic.

La a patra stație cei doi întrerupseră această ciudată discuție și-au coborît. Pe urmă, au luat-o spre Întreprinderea de ceasuri Victoria din Arad, unde-și aveau „sediu“. Veți pune întrebarea : ce fel de sediu să-și aibă, într-o întreprindere atât de mare, niște elevi din clasa a VII-a de la Școala generală nr. 4 ?

Mai corect spus, este vorba despre „cercul uzinal“ pe care, cu ajutorul maiștrilor și muncitorilor de-aici, elevii de la Școala generală nr. 4 din Arad l-au înființat mai de mult. Cum ei se și văd de pe-acum cel puțin specialiști și ingineri constructori de aparate care măsoară timpul și-n cosmos, le plăce să-și spună (cînd merg spre cercul uzinal) că „au treabă la sediu“. Nu mă rabdă inima și încerc să intru în vorbă cu ei. Printre multe altele, Flavius îmi spune că iubește corul, iubește și chitara, dar mai ales îl atrage „timpul“. Și-mi precizează : „Deocamdată lucrez în secția de subansamblare, la găurirea roțițelor. Aflați un mare secret : nu există ceas pe lume care să nu înceapă de la o roțiță. Ei, bine, această roțiță trebuie făcută cu precizie de micron !“

— N-aș vrea să-l contrazic pe Timbus, dar după părerea mea ceasul începe de la un ritm anume, spune Tăbăcar.

— Bine, bine, dar ca să ajungi la ritm... nu trebuie să pleci de la roțiță ?

Din urmă cine credeți că ne ajunge ? Insuși Adrian Blăgău. Aflăm că :

— Și eu lucrez la ansamblare. Teribil îmi place clipa, secunda. Să le măsoar, să le aud, să le văd. Deși tata este președintele clubului U.T.A., eu mi-am ales știința. Știu toate componentele unei echipe sau divizii de fotbal, dar le știu mai ales pe-ale unui ceas ! Lucrez la

„Sistemul 17”. Adică un fel de ceas care se produce în serie, săptămânal. Dar pe lângă acestea știu să lucrez și la deșteptătoare, orologii, pendule cu cuc etc...

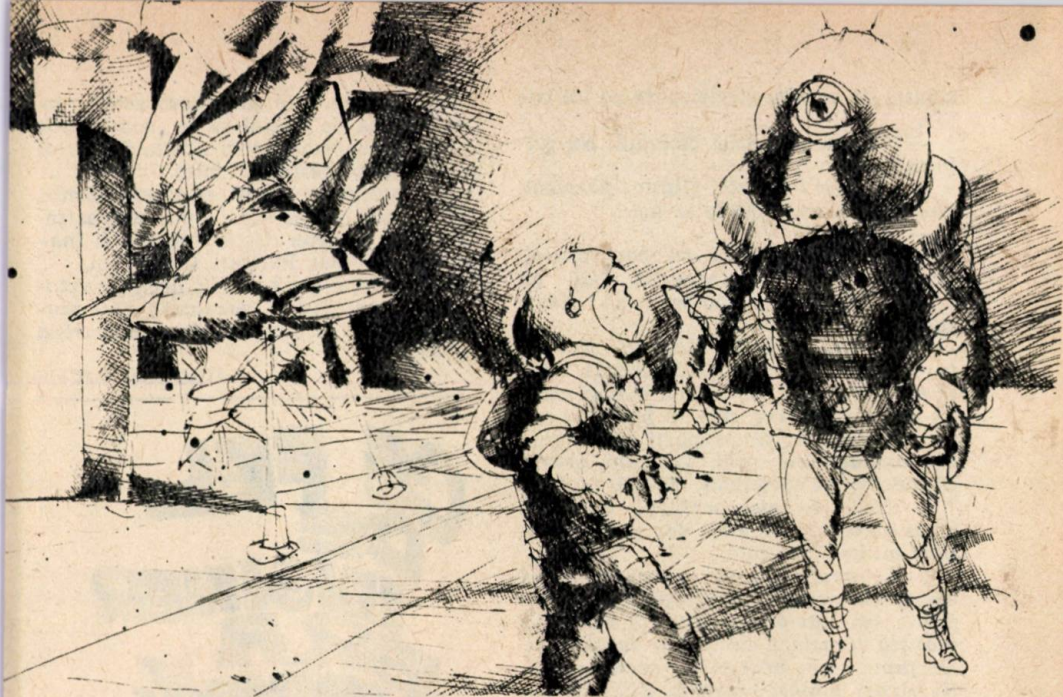
În uzină, colegul lor Marius Dănilă din clasa a VIII-a B ne mai precizează că : „Deși lucrez la subansamblare unde montez piesele care urmează să fie ștanțate, munca din fabrică mi-o continui și-acasă ; sint și aeromodelist, fac planoare, montez aparate de radio, fac și dispozitive pentru temporizare cu micro undă. Și încă ceva : credeți că-s lipsit de modestie dacă vă spun că mă pasionează și electronica ?”

Din această discuție „la sediu” aflăm de la maestrul instructor electronist Dorel Cișmaș că în liceul de mecanică e instituită deja atmosfera din fabrică. Pionierii s-au obișnuit cu regimul de producție : orar, masă, disciplină muncitorească. Toți copiii sint pe lângă muncitori. Pentru cei curioși și amatori de idei originale vom preciza aici că în uzina Victoria, la „orele pionierilor” un copil e printre doi muncitori. Frumos, nu ! ? Din viitor, acestui copil i se aude încă de pe acum bătîndu-i inima nu în ritmul ceasornicelor, ci în ritmul inimii muncitorești. Atenție, se aude sunînd cineva la telefon din viitor :

— Alo ?

— Aici muncitorii și inginerii Flaviu, Marc, Adrian și Marius de la „Institutul Timpului” — Arad. Vă anunțăm că azi, 26 V, anul 2013, orele 15 va avea loc stabilirea orei cosmice exacte de pe Planeta Venus. Acest lucru se va efectua, după cum este stabilit, cu radio-ceasornicul atomic — „Arad-00001” ai cărui autori sintem. Vă așteptăm. Pînă la acea întîlnire să le urăm încă de pe acum succes. Aflăm între timp că marele cor al școlii din care ei fac parte a fost premiat la faza pe țară a Festivalului Național „Cîntarea României”... Știință, muzică și timp ; hărnicie, ambifție, frumusețe, omenie.

ION CRÎNGULEANU

PAZNIGUL ȘI CICLOPUL

În orașul Alfa se aflau un ciclop și un paznic. Într-o noapte adîncă de toamnă, în vreme ce paznicul își supraveghea rachetele ce se înșirau ca oile pe un cîmp, nu mică-i fu mirarea, cînd la colțul dinspre miezînoapte a depozitului zări o umbră. Aproape nemîscată, umbra părea că-l urmărește orice mișcare, pînd și rotirea ochilor în gîdvanele lor.

Exagerarea acestei senzații mări și mai mult din neprevăzutul întîmplării, pe care o asocie cu o altă de mai an.

Era în totîul unei grele ierni. O vișornită năprasnică bîntuia peste orașul Alfa ce dormea adînc sub hlamîda albăstrie a zăpezii viscolite. Și atunci, cu și astă-noapte, apăruse această umbră, stranie, care căuta ceva prin șirul rachetelor. Ce anume? Nu știa. Și de ce-i amintea tocmai de întîmplarea din trecut? — greu de găsit un răspuns la rezeală. Respirația-i deveni sacadată, de teamă, poate de neînțelegere. Tre-cuseră zece ani de cînd nu avusese nici o reclamație. De aceea își luă inima-n dinți și strigă:

— Cine-i acolo? Hei! Răspunde!

Răspunsul din hala rece a depozitu-lui, parcă și mai înghețat din pricina rachetelor metalice ce scăpărau stîns în

luminile gălbui, difuze, întirzia. Repetă mai aspru:

— E interzis! Un pas dacă faci, dau alarma!

— Nu și pentru mine! se auzi venind din penumbră o voce bărbătească, ce semăna neașteptat de mult cu a simpaticului director de Cosmodrom.

— Ah, directorul! exclamă deodată paznicul luminat la minte, fără a se mai întreba: dar cum este cu puțină o vizită la o asemenea oră și de ce?

În loc să-și ascuță vigilența, șopti mie-ros și încîntat:

— Poștiți, poștiți! vă rog! Tocmai pe dumneavoastră să vă opresc?! Se poate?...

Silueta se apropie numai cîțiva metri.

— Pășiți cu încredere mai aproape! Eu sînt paznicul cosmodromului. Cine altcineva poate fi?! Vă rog, domnule director, să nu vă fie teamă. Dar nu vă văd! Îndrăzniți și apropiați-vă, haide! și făcu prin noapte un gest de încurajare cu brațul drept. În acea clipă se petrecu faptul ce-l umplu de groază pe omul de pază. Sosiră în lumină doi ochi verzi, scăpărători de sticlă. Această stranie mască de porțelan căzu. În locul ei rămase în mijlocul frunții un ochi mare, cu iris negru ca smodla din care părea că țîșnește nu o lumină, ci o flacără ce te arde.

Paznicul trase un țipăt și se dădu doi pași îndărăt. Dinții îi clănțneau, amarnic în gură și, cum nu văzuse în viața lui un ciclop, uită complet de semnalul de alarmă care l-ar fi salvat. Cine știe! Vedea negru pe dinainte și-n această noapte ochiul ciclopului scăpăra

scintei de abanos electrizante ca un mic far.

— Nu țița ! îl certă ciclopul. Nu tulbura liniștea !

— Ce vrei ? ! rosti eliptic paznicul, când îi mai veni inima la loc.

— O rachetă.

— Nu-ți dau. De ce nu ceri oficial, prin direcția cosmodromului. Îmi vii noaptea să bagi groaza în mine ! Am o casă cu șapte copii.

— Îți vin, răspunse ciclopul, căci tuturor li se face părul măciucă de mine numai când aud, dar să mă mai și vadă. Te-am ales pe tine, căci, în felul tău ești un om curajos. Îmi suportă scinteierile din unicul meu ochi. Și acum, pentru că ne-am împrietenit, dă-mi racheta.

— Ciclopule, zise paznicul, bine faci că ai încredere în mine, dar să așteptăm puțin miine dimineață.

— Eu noaptea asta o vreau ca să ajung din orașul Alfa pe planeta Ciclopilor. Am stat din curiozitate destul pe planeta aceasta, a oamenilor cu doi ochi. De fapt, n-am vrut să-mi ascult părinții. Acum plătesc amar. Ziua stau în casă și noaptea colind străzile, cu masca asta de porțelan ! și-o arăt. Trec numai prin locuri întunecoase. Am ajuns un proscris. Mi-e așa milă de mine ! Cîți ani îmi dai ?

— Știi și eu ? Vreo șaisprezece ! zise paznicul.

— Am cincisprezece ani ! Puteam să-ți fiu copil, îndură-te !

La auzul ultimei vorbe fiori de gheață au trecut pe șira spinării paznicului.

Nu s-au înțeles. La plecare ciclopul copil îi lăsa o mandarină de cristal și-i spuse :

— Când va înflori, căci e o mandarină ce se coace-n timp, vei vedea că o rachetă va fi a mea. Voi aștepta oricît, mai zise ciclopul și, punîndu-și masca de porțelan pe singurul ochi, pieri în noaptea rece, fulguită rău de un viscol nelegiuit.

Trecuseră patru anotimpuri de atunci : iarna, primăvara, vara și toamna. Acum era toamnă tîrzie și silueta stranie, cam pe la aceeași oră din noapte, orele trei, se afla iarăși printre rachete în fața paznicului speriat. Ce vrea acum ? De ce nu pleacă ? Este el, ciclopul copil, sau nu ? Ce urmărește ? De ce vine tocmai la el ? De ce nu se adresează direcției ?

Și, deodată, în fața lui, mandarina de cristal „se copsese“, începuse să emane un puternic miros de frezie, de parcă coborise un nor alb de astfel de flori stropite cu rouă. Pleoapele-i deveniră grele, ca de plumb, și adormi buștean.

„Peste patru luni de zile racheta sosește singură, dirijată de pilotul automat, cu un bilet pe care scria :

„S-a înapoiat ceea ce s-a furat ! Copilul nostru a pătimit destul pentru cu-

rizitatea lui. Noi am făcut astfel ca mandarina de cristal să se „coacă“ atît de tîrziu spre a-l lecui altădată pe fiul nostru de plăceri nepermise.

Vă mulțumim totuși, domnule paznic, că ați admis sub ochii dumneavoastră, lansarea rachetei drept care v-o și înapoiem. Semnat Părinții Ciclopului.

Dar biletul nu l-a citit decît directorul cosmodromului, paznicul fusese mutat chiar de a doua zi, după dispariția rachetei.

GEORGE RICUS

CE FEL DE INGINER ERA TATA MANUELEI

de MARIN IONIȚĂ

Tușa Eufrosina bătea cu toiagul în ușă ca într-o poartă de la țară, de pusesese tot blocul în picioare. Un cap ciufulit de la etajul de sus chiar întrebasese : „Au venit pompierii ?“

Manuela îi găsi scuze că nu apasă pe butonul soneriei. De unde să știe bătrîna la ce folosește țumburucul acela ? La ea, în sat, nu se obișnuiește.

De cum îi deschise ușa, bătrîna dădu năvală val-virtej prin toate camerele, de parcă s-ar fi aflat într-o inspecție-fulger, și se opri în mijlocul sufrageriei, cu toiagul ridicat, ca să impună ascultare.

— Unde e bărbatul tău ?

— La servici, răspunse mama, oarecum intimidată.

— La ora asta ?

— Cam așa face el, mai rămîne și după program.

— Daaa ?

— Da !

— Tot inginer — tot inginer ?

— Dar ce, întrebă mama căutînd să n-o supere.

— Ce fel de inginer mai e și bărbatul ăsta al tău, dacă nu e în stare să lege două șirme cap la cap ? De mă face să bat cu ciomagul în ușă, ca la tirla de oi ?

De-abia atunci Manuela își aduse aminte că plăcuța și butonul soneriei.

stătuseră câteva zile desprinsă din perete, iar de ieri nu mai erau deloc. Poate că tatăl nu văzuse... Ba văzuse, pentru că chiar el le smulse așeară, ca să nu mai atîrne... acolo.

Manuela știa că tușa Eufrosina — o cumnată de a bunicii după mamă, sau așa ceva — are o limbă foarte afurisită. Nu mai departe decît în vara trecută, cînd trecea într-o zi prin sat cu ea de mîna, se oprea pe la toate porțile ca să-i ia pe oameni la rost, ba că de ce nu au mai vîruiți trunchiul pomilor, ba că o căpiță de fin are vîrfurile cam strîmb, ba că de ce nu este măturat prin curte. Cum era cea mai în vîrstă femeie din sat și cum era și aprigă nevoie mare, nimeni nu o contrazicea, ba, dimpotrivă, oamenii se și apucau să-i împlinescă poruncile. Fata se simțea chiar mîndră că are o asemenea rudă în familie. Dar acum era vorba chiar de tatăl ei.

— Ce fel de inginer este și bărbatul acesta al tău ? mai întrebă bătrîna încă o dată, înainte de a pleca tot atît de pe neașteptate, după cum venise.

Manuela îl așteptase pînă seara tîrziu pe tăticu pentru ca să-i aducă aminte de butonul acela de sonerie. Adormise așa, îmbrăcată și dimineața, cînd s-a trezit, a sărit din pat ca să-l caute, dar el și plecase la atelier. Al doilea lucru a fost să fugă la sonerie, ca să vadă ce fel de buton și ce fel de plăcuță a pus acolo tatăl. Dar, spre dezamăgirea ei, nu văzu decît un ghemotoc de hîrtie vîrit în gaura din perete. Și parcă se urca pe scări de unde, de la subsol sau cobora de pe plafon, rostogolindu-se din treaptă în treaptă, risul în hohote hîrjite al tușii Eufrosina : „Ce fel de inginer, dacă nu știe să lege două căpățile de sîrmă ?”

Își făcu lecțiile, își scrisese temele, dar totul mergea foarte greu, ba mai pică și cerneală pe caietul de compuneri. Mîncă fără chef și plecă la școală înainte ca pendula să bată ora 12. Avu noroc să n-o asculte. Cum gîndurile îi tot fugeau în altă parte...

Se învoi de la ultima oră de sport. Nu mințise, chiar o cam durea capul, iar profesoara, care i-a pus mîna pe frunte, a constatat că are ceva fierbințelă și a sfătuit-o să se ducă repede acasă și să se vîre în pat. Dar cînd ajunse în stradă fata porni agale, legănîndu-și ghiozdanul cînd într-o mîna, cînd în alta, spre atelierul unde lucra tatăl ei.

— Îl caut pe tatăl meu...

— Cine este tatăl tău ?

— Inginerul Vasile Vasile... (și parcă iar auzi glasul tușii Eufrosina, care biciuia cu urzici : „Ce fel de inginer ?”)

Omul pe care îl întrebă o luă de mîna și se îndreptă cu ea spre un grup de bărbați care discutau ceva în jurul unei mașini.

— Tovarășe director, fetița îl caută pe inginerul Vasile, mai este pe aici ?

Bărbatul acela înalt care era în centrul grupului se aplecă asupra ei, o prinse de subsuori și o ridică la pieptul său.

— Ia uitați-vă, altă creație a lui Vasile...

În minutele următoare fata află că chiar azi venise o comisie mare să verifice invenția aceea a tatălui său, care reducea foarte mult consumul de benzină la toate tipurile de motoare. Și invenția trecuse cu bine toate probele. Iar inginerul Vasile Vasile plecase și el acasă la ora cînd i se terminase programul, lucru care nu se mai întîmplase de multe luni.

Alerga pe stradă, se trezea că ride, o întreba cîte cinea că ce este de ris, dar nici nu sta să răspundă, de fapt era foarte bucură și atîta tot, iată ce fel de inginer este tatăl său, dă-o încolo de sonerie, ce mare lucru, o s-o roage pe mămica să cheme un meșter, ba chiar Bobiță, colegul ei care merge de două ori pe săptămînă la cercul tehnic, poate să facă așa ceva.

Bătu la început cu degetul, dar nu mai avu răbdare să i se răspundă și își folosi amîndoi pumniișorii și se sperie cînd cineva întrebă din capul scării : „Ce se întîmplă acolo, spargi ușa ?”

— Faci mai mult zgomot decît mătusa de la țară, o certă mămica. De ce nu suni ?

Și de-abia atunci fata observă că în locul ghemotocului de hîrtie vîrit în gaura din perete se afla o plăcuță și un buton, care poate că erau dintre cele mai obișnuite, dar ei i se părură nespuse de frumoase. Și nu se putu abține să nu apese pe năsturelul de ebonită. Dar soneria nu suna. Adică nu suna ca toate soneriile pe care le auzise de atîtea și atîtea ori. În schimb cînta cîteva acorduri, și încă chiar din melodia care-i plăcea ei mai mult și mai mult și pe care o exersa la chitară.

— Unde este... întrebă cînd se văzu în hol ?

— Doarme... Nici de mîncat n-a mîncat de prînz... De cum a venit s-a apucat de sonerie... Și cînd a terminat a zis că se lungește numai puțin pe canapea... Dar nu l-am putut trezi.

Manuela se lăsă în genunchi pe covor și își puse încet palma pe fruntea înaltă a tatălui său, care, iată, de data aceasta nu mai avea cutele acelea atît de adînci.

Și el, fără să deschidă ochii, zîmbi cald, îi luă mînuța și i-o lipi de buze...

O VIZITĂ LA PRISACĂ

schiță de TATIANA MUNTEANU

Într-o după-amiază însorită și caldă bunicul, împreună cu Costinel, Petrișor și Anca pleacă la prisaca lui moș Gavrilă.

Dintre toți Costinel era cel mai agitat. Avea un aer protector, ba chiar de superioritate. Voia parcă mereu să spună: „O să vezi cit de multe știu eu... Și nu înțeleg de ce vă faceți atita grijă?! Doar sint aici, cu voi!”

Cînd ajunseră la poarta prisdii, Costinel o apucă pe Anca de braț și-i spuse cu o voce gravă: „Vino cu mine. Dar fă pași cit mai ușori. Așa! Petrișor, te rog să nu rămii în urmă, să nu te rătăcești!” Și adresîndu-se bunicului, adăugă: „Bunicule, mata poți să te duci la moș Gavrilă. Le arăt eu totul...” Apoi foarte sigur de el, îi duse pe Anca și Petrișor în fața unui stup cu geam. „Stați, nu mișcă nimeni. Priviți înduntru...”

Încă de la început totul li s-a părut ca într-un basm. Albinele parcă erau dresate. Petrișor și Anca au urmărit o albină care, după ce și-a predat încărcătura unei alte albine, a început să danseze. „Dansul acesta e un semnal — a spus cu mîndrie atotștiuturul Costinel. Albina își anunță în felul acesta surorile că a descoperit un loc bogat în polen”. Puțin mai sus, pe un fagure, niște albine băteaurea polenul cu căpușoarele lor firave. — „Parcă ar fi pudrate”, a spus în șoaptă Anca. „Dar asta ce mai este? Întrebă Petrișor. N-am văzut niciodată albină atît de mare”. „E mama tuturor albinelor, se numește matcă”, spuse Costinel. „Ea depune ouăle”. „Ce vesel trebuie să fie cînd ai atîtea surori!” exclamă Anca.

Apoi copiii au mai văzut o mulțime de albine care își mișcau fără încetare aripioarele. Acestea aeriseau stupul.

Văzură apoi albinele care aduceau apă, numite de Costinel „albinele cisterne“, apoi pe albinele-doice și pe albinele-strajă.

Toate acestea îi amuză nespuse de mult pe Anca și Petrișor, care puneau tot felul de întrebări și nu mai conteneau cu exclamațiile și risetele.

Costinel se simțea foarte mândru și parcă răspunzător de frumusețea acesteia după-amieze când, deodată, văzură că pe scîndurica de zbor începură să apară o mulțime de albine care se grăbeau din motive necunoscute să părăsească stupul. Intr-o clipă, apărură sute și sute de albine, care bizițiau puternic. Și li se alăturau mereu altele și altele.

Bizițul amenințător al unei albine o făcu pe Anca să țipe. Băieții o priviră speriați și când văzură în jurul și deasupra lor puzderie de albine o rupseră la fugă. Petrișor se întoarse, totuși, și prinzînd-o pe Anca de mîna o trase după el.

Bunicul îi văzu de departe: „Stați, stați, unde fugiți în halul ăsta?“ „Albinele...“ de-abia mai putea îngăima Costinel. „Dar nu vedeți că nu e nici o albină?“

Copiii se opriră. Ridică ră privirile, jenată. Intr-adevăr, nici o albină nu-i urmărea.

— Dar ce a fost asta? întrebă cu ciudă Costinel.

— Mergeți cu moș Gavrila, spuse bunicul. O să vă explice el despre ce-i vorba.

Apăru și moș Gavrila. Ținea în mîna un fel de sac de pînză, care se numește „roiniță“.

Prezența bunicului și a lui moș Gavrila îi liniști pe copii și-i făcu să-și recapete în parte curajul. Bunicul și moș Gavrila o porniră spre stupi. Costinel, Anca și Petrișor îi urmară la o distanță neapreciabilă, privind iscoditori în toate părțile.

Cînd ajunseră lîngă stup, se opriră și priviră mirați în jurul lor: nicăieri nu se mai zărea nici o albină.

— Au intrat în stup? întrebă Anca.

— Uitați-vă spre pomul acela. Acolo... unde vă arăt eu, spre pomul din dreapta, spuse bunicul.

Curioși, copiii urmăriră mîna bunicului. Pe o creangă a teiului bătrîn din fața stupului ședea mîi de albine îndesate una în alta ca un ciorchine.

— Nu pricep nimic, se încruntă Costinel.

— E roirea albinelor. Cînd în stup trebuie să se nască o matcă nouă, matca cea bătrînă, cu o jumătate din albine părăsește stupul, explică bunicul.

Între timp moș Gavrila începu încet-încet să scuture în roiniță creanga pe care stăteau albinele.

— Și pe urmă? întrebă timid Petrișor.
— Să mergem după moș Gavrila, propuse bunicul.

După ce își umplu roinița cu albine, moș Gavrila se apropie de un stup gol, pregătit dinainte și scutură roinița în fața stupului. Mai întîi intră matca. O urmară fără grabă celelalte albine, întinzîndu-și trupșoarele și agitîndu-și aripioarele.

— Iată, spuse moș Gavrila, de acum încolo acest stup va deveni căsuța lor dragă. Ele vor depune numai aici nectarul cules și numai acest stup îl vor apăra cu prețul vieții lor.

Copiii stăteau nemișcați și priveau cu atenție cum intrau albinele în stup.

— Ați văzut? Așa se înmulțesc albinele. A fost o familie și un stup și acum sînt două familii și doi stupi, explică bunicul. Altfel demult ar fi dispărut albinele de pe fața pămîntului.

A intrat și ultima albină. Dinlăuntrul stupului se deslușea un zgomot egal, uniform. Albinele începeau o viață nouă.

— E timpul să ne întoarcem acasă, spuse bunicul.

Uimiți, copiii se mai uitau încă spre noul stup.

Ziua se îngina cu seara. Umbrele copacilor se lungeau și florile de noapte se pregăteau să-și deschidă corolele palide.

Pe drum, bunicul spuse:

— O singură albină nu este în stare să facă miere. Ea singură nu poate construi nici măcar un colțisor dintr-un fagure. Numai viața în colectiv le salvează pe albine de frig și de foame, le salvează de moarte.

Dar copiii erau prea oboșiți. Nici unul dintre ei nu-i mai puse vreo întrebare, iar bunicul nu insistă. Bănăuia că după ce și-au petrecut ore întregi în fața stupului, și-or fi dat singuri seama ce este un colectiv. Și nu l-au întreat nu doar fiindcă erau oboșiți, ci fiindcă știau: „Colectiv înseamnă muncă în comun“.

O ÎNTÂMPILARE MAI PUTIN OBISNUITA

schită de COSTACHE ANTON

Ne urcaserăm pe biciclete și o porniserăm în viteză spre marginea orașului. Era spre sfârșitul lui iunie, zilele păreau rupte din soare, ca să mă exprim în stilul lui Domenic, adică erau zile frumoase, înalte, albastre, cu aerul pur și diafan, cu miros de narcise și stinjenei. O să-mi spuneți că stinjeneii n-au miros, iar eu n-o să vă contrazic, o să fiu de acord, pentru că după ce-i culegi își pierd, într-adevăr, mirosul. Însă cind ești pe bicicletă și pedalezi cu nădejde pe șoseaua asfaltată, cind pe marginea râului apar stinjeneii galbeni, atunci văzduhul devine și mai diafan, iar aerul se umple de o mireasmă dulce, caldă, amănitoare.

În frunte pedala de zor Smărândoaie. Eu îl secondam, eram doar la trei metri

mai în urmă și mă miram că rămânea tăcut și nepăsător. Nu văzuse încă stinjeneii galbeni, care apăruseră pe malul râului ca un șir nesfârșit de ostași? Nu le simțise nici mireasma? M-am uitat înapoi, dar nici ceilalți colegi nu observaseră tunicile galbene care urcau, urcau odată cu noi în susul râului. L-am lăsat pe Smărândoaie să pedaleze singur, i-am lăsat și pe ceilalți să mă ajungă și chiar să mă întrecă. Am rămas ultimul. După vreo zece-cincisprezece metri m-am oprit. Am sărit de pe bicicletă, am lăsat-o pe marginea șoselei și eu am coborât spre râu. În timp ce coboram, de după o salcie a apărut unchiul Alion. L-am recunoscut din prima clipă. Mătușa Florentina avea un album vechi, cu niște coperti tari din lemn pe

care era sculptat un peisaj, o poiană cu cițiva arbori și un riu de șes. Dacă te uital mai mult la acel peisaj ori dacă voiai să-ți treci virful degetelor peste apa riului, mătușa Florentina spunea repede, cu glasul ei subțire și cîntat :

— Copertile astea au fost sculptate de Alion, cînd a stat la Doftana. S-a întors cu ele sub braț. Eu am crezut că le-a cumpărat. M-am mirat chiar : „Uite pe ce-ai dat tu banii !” Alion a ris : „N-am dat nici-un ban. Le-am făcut cit am stat acolo. Greu nu mi-a fost să le fac. Greu a fost să le scot afară. Dar m-au ajutat tovarășii.”

În albumul cu copertile sculptate de unchiul Alion fuseseră puse toate fotografiile de familie. Erau acolo poze cu bunicul, cu bunica și cu toate rubedeniile noastre. Tata mă privea dintr-o poză veche, făcută cînd era elev la profesională. Unchiul Alion, frate mai mare de-al tatii, nu avea decît două poze. Una în costumul negru de mire, cu flori albe de lămîiță în piept. Lingă el stătea mătușa Florentina, într-o rochie lungă, albă, cu coronită și vâl de mireasă. În cealaltă poză, unchiul Alion era singur. Fusesse fochist și la o plecare în cursă ori după o întoarcere un fotograf îl prinsese în salopeta de lucru lingă locomotivă.

Acum, pe malul riului, unchiul Alion apăruse așa cum îl știam din această poză. Atît doar că în mîină nu ținea pompa de ulei, ci un pistol automat. Ieșise de după salcia cu trunchiul gros și cam girbov și mă aștepta. Eu alergasem și respiram greu. Cînd m-am oprit, am spus cu sfială :

— Bună ziua, unchiule Alion !

Nu mi-a răspuns. M-a privit lung, apoi a întreat cu un glas ciudat, care semăna mult cu glasul bunicului :

— Tu ești Gabriel, băiatul lui Mihai ?

— Am dat repede din cap și am îngîlmat :

— Da, unchiule Alion. Sînt Gabriel.

— Și ce faci tu pe aici, Gabriel ?

Aș fi vrut să-i spun că venisem să privesc stînjeneii mai de-aproape, ba chiar să smulg cițiva și să-i duc la monument, adică să-i sîdesc acolo, dar nu găseam cuvintele potrivite ori n-aveam destul curaj. Îmi răsuceam fără rost un nasture de la bluză și tăceam. Însă unchiul Alion îmi ghicise gîndurile. A întreat :

— Ai venit să privești stînjeneii ? Vrei să duci cițiva la monument ? Să-i să-dești acolo ?

L-am aprobat dînd repede din cap, fără să pot rosti un cuvînt. Eram uluit și derutat. Glasul unchiului Alion semăna tot mai mult cu glasul bunicului. Îl priveam și nu-mi venea să cred. Parcă nu vorbea el, ci bunicul. Totdeauna bu-

nicul îmi povestea întîmplări din război. Cel mai mult îi plăcea să povestească despre luptele de pe Criș și din Munții Tatra. Acolo, pe Criș, nu departe de Carei, avuseră loc cele mai aprige lupte. „Dar și în Tatra au fost lupte grozave”, spunea aproape de fiecare dată bunicul. Eu îl ascultam, dar în timp ce povestea, îl vedeam în lupte pe bunicul așa cum era el, cu părul alb și cu mustați mari, tot albe, nu cum fusese cînd luptase.

Acum în fața mea stătea unchiul Alion, îmi vorbea, dar nu cu glasul lui. Unchiul Alion n-avea glas. Tot ce știam despre el, știam de la mama, de la mătușa Florentina sau de la bunicul și de aceea în mintea mea unchiul Alion împrumutase cite ceva de la fiecare dintre cei care-mi vorbeau despre el.

Odată a încercat să-mi vorbească despre unchiul Alion și tata. Dar el e foarte zgîrcit la vorbă și nici nu se pricepe să însufletească întîmplările așa cum se pricepe bunicul. Tata mi-a spus cu felul lui concis și grav :

— Alion și-a făcut datoria, a căzut cu arma în mîină ca un ostaș.

Atît știu de la tata despre unchiul Alion. Celelalte întîmplări — aruncarea în aer a trenului german, care se îndrepta spre front cu tancuri și muniții, și tot ce a urmat, urmărirea cu ciini, lupta de pe malul riului — le știu de la bunicul.

După aruncarea în aer a trenului, unchiul Alion s-a dus la depou să se schimbe, era în salopeta de lucru, dar n-a mai avut timp să-i pună hainele bune. Gestapo-ul a adus ciini și i-a pus să caute urmele celor care pusese războiul. Unchiul Alion și ceilalți cinci uteciști au fugit prin spatele turnului de apă, și, ca să li se piardă urmele au intrat în riu. Au mers prin albia riului vreo cinci kilometri. Fiind aproape siguri că scăpaseră, au ieșit și au vrut să treacă peste șosea spre pădure. Însă pe șosea se aflau două mașini cu S.S.-iști. Unchiul Alion și cei cinci uteciști, care-l urmau au vrut să se retragă, dar nemții îi văzuseră. A început lupta. O luptă inegală, bineînțeles. Unchiul Alion și tovarășii lui au căzut răpuși de gloanțele vrăjmașului. Dar fasciștii nu s-au mulțumit cu atît. În aceeași zi au strîns la întîmplare alți douăzeci de tineri, i-au dus pe locul unde se dăduse lupta și i-au împușcat.

În timp ce povestea bunicul, eu nici-odată nu-l vedeam pe unchiul Alion. Îl vedeam tot pe el, pe bunicul. El alerga prin albia riului, cu automatul sub braț, el deschidea focul primul și rămînea să acopere retragerea celorlalți tineri, el era căutat mai tirziu, zile și săptămîni de mătușa Florentina...

M-am aplecat să smulg cîțiva stînjenei. În timp ce mă aplecam l-am auzit strigînd pe Smărîndoaie. Unchiul Alion a spus zîmbînd, dar tot cu glasul bu-nicului.

— Te cauță colegii.

Am întors capul spre partea din care veneau strigătele lui Smărîndoaie. L-am văzut sus, pe șosea. Mă văzuse și el și-mi făcea semne cu mîna. Eu nu i-am răs-puns, m-am întors spre unchiul Alion, dar unchiul Alion se îndepărtase de mine. Era cam la un pas de salcia cu trunchiul gros și cam gîrbov. Mi-a zîm-bit cu zîmbetul din poza în care era mire și a dispărut.

Peste cîteva clipe m-am trezit lîngă mine cu Smărîndoaie. Era furios :

— Ce-i cu tine ? De ce nu-mi răs-

punzi cînd te strig ? Și ce cauți aici ?

Nu l-am privit, adică n-am ridicat ochii. Am spus :

— Am venit să smulg niște stînjenei.

— De ce să-i smulgi, a întrebat Smărîndoaie. În spatele lui apăruseră și ceilalți colegi. I-am privit și am înălțat din umeri.

— Voiam să-i sădim la monument.

— Și nouă de ce nu ne spui ?

Smărîndoaie mi-a dat un ghiont zdra-văn, apoi s-a aplecat spre stînjeneii galbeni și a început să-i smulgă cu tot cu bulbi.

Eu nici nu m-am mișcat. Stăteam drept, priveam spre salcia cu trunchiul gros și cam gîrbov, dar n-o vedeam. Mai aveam încă sub pleoape chipul unchiului Alion.

MESTECENI TRECERI NOASTRE

Noul director găsisse școala în para-gînd. Tancurile nemțești călcaseră peste garduri. Podețul peste care au trecut cu inima strînsă de emoții, toți copiii din părțile Bocilor și Văii Hotarului, era acum cu spinarea îndoită în jos, aproape să atingă pînza de nămol din șanțul plin de vrejuri de iulii și cucută.

Ramele ferestrelor păstrau doar ci-teva cioburi ascuțite rămase în vincluri și în buza de chit. Străluceau grămezile de tuburi de cartușe, strivind petuniile de sub perete. Avea școala un briu de petunii nespus de gingaș încit, ori de cîte ori treceam prin fața școlii îmi zi-ceam că școala galbenă a înflorit din-tre petunii iar ea, școala, este doar o petunie mai mare.

Cam așa arăta școala în acea pri-măvară.

Străbăteam curtea lată, pînă la trep-tele gri, cu trăistușele de cîneșă în diagonală piepturilor. Pline trăistușele cu bețișoare de nuiel galbene și roșii, tăiate scurt. Ziceam că după ce socotim o dată cu bețișoarele, a doua oară nu mai sînt bune. Aveam astfel motiv să ne încercăm bricegele acelea de neuitat, cu plăsele de alamă, făcîndu-ne cu nă-dejde o altă „tabla înmulțirii”, mai nouă, mai bună și mai frumoasă.

Deci, aruncam bețișoarele și ne um-pleam trăistușele cu tuburi de cartușe, arcuri de grenade, focoase albite parcă cu pudră de zahăr, fitile și alte drăco-venii de acest fel, care se găseau risi-pite peste tot, chiar și în pămînt, dacă greblai puțin cu bețișorul de răchită. Cred că Gobiță a fost cel care a găsit pistolul de trasoare. Paralizaserăm cu toții. Numai ochii creșteau din ce în ce pînă am văzut pistolul în mîna directo-rului. De-acum nu ni se mai poate în-tîmpla nimic. Totuși, ne uitam întrebă-tori unul la altul, fără o vorbă.

— Ei, copii, știți voi cum sărbătoreau nemții cîndva rebelionul ?

Și trage către cer o răbufneală moale și plină, de dop de plută. Numai după vreo cîteva secunde am căscat ochii la umbrela aceea de culori care se așter-neau în bucle frumoase pe fața carie-rei de piatră.

Apoi dansau vals uite-așa... uite-așa. Directorul nostru face cîteva piruete cu un puiet de mesteacăn în brațe.

Ne-au revenit glasul și culoarea. In-cepuse Petruța, ca de obicei, continuîndu-și cu glasul de cotofană gîndul de dinainte de găsirea pistolului. Așa fă-cea ea întotdeauna cînd directorul, ca să ne acopere vocile, își îndrepta spinarea

dintre buruienți și tuna o dată : Măi !... făcea o pauză mică, apoi ne spunea ce avea să ne spună. Petruța răminea cu gura deschisă tot timpul cît directorul ne vorbea. Apoi Petruța începea să se laude cu batista brodată la colțuri de mămica ei, cu inițiale din circei de zo-rele. Dar nu erau circeii verzi, ci roșii pentru că atît verde nu se găsea... zi-cea ea. Se lăuda cu orice, dar nimeni nu-i purta ranchiună pentru că era tare frumușică și cînta frumos ; ar fi dansat și pauza și ora, iar pauza și ceaialtă oră. Obişnuiam să jucăm în cerc „Mi-am pierdut o batistuşă” — un fel de „Pe-rința”, dar fără sărutări, doar cît ne țineam de mină. Ea îmi dădea un măr roșu și zbîrcit de ger, iar eu îi dădeam ei un fel de turtă de mălai, frămîntat în lapte cu zahăr. Acum știți de ce scriu despre ea. Și pentru că știa numele tu-turor plantelor și ierburilor.

Am scormonit toată ziua cu cornițele săpăligilor — postata dintre zidul școlii și marginea șanțului, acolo unde fusese gardul mai 'nainte. Nu se mai vedeau nici urmele vechilor straturi de ga-roașe, cu trandafirii înalți legați de parii văruiți, cu globuri colorate, în virș, în-șirați ca într-un cortegiu de nuntă. Că-deau peste ei iedere și parii erau ca niște luminări. Era o nemaivăzută sâr-bătoare. Creștea din glile care împrej-muiau straturile o iarbă amestecată cu mușchi de pădure ca o blăniță de oate verde. Noi am tăiat glilele acelea, din locurile netede ale pămîntului.

— Miine facem botanică, ne spune la plecare directorul. Dar a doua zi am fă-

cut tot agronomie. Apăsăm cu bețișoa-rele în pămîntul afinat și moale, Anuca turna cite-o gură de apă, iar Gobiță băga firicelul de răsăd subțire cît un pai.

În urma lui venea celdăalt Gobiță, al lui Bogdan, și strîngea ușor pămîntul pînă gropița se închidea pe lîngă fir, lăsîndu-și amprente degetelor ca niște scoicișoare rezemate de fir. Măsuram o lungime de bețișor de socotit și împlin-tam bețișorul încă o dată și încă o dată pînă stratul era acum un ciur cu gău-rele rînduite ca soldații la defilare. Cei-lalți se grăbeau să le umple.

„Ce-ai învățat azi la școală ?”, mă întrebă tata, de cum mă vede că trec podețul în curte. Am răsădit flori, îi răspund repede. Nu-i rău, zice el, și ce notă ți-a dat ?

— Zece ! Zece a dat la toți.

— Numai să vă învețe bine, că altfel, cine știe, ne trezim colea pîn' mai că dau cireșele în trandafiri.

— Nici o grijă, tată... directorul nos-tru știe tot. Zice că știe și să altoiască.

— Lasă, lasă, numai să ajungă puieții buni, colea, cu ramurile cît degetul cel mic, că s-o găsi vreunul să-i altoiască, așa, ca la cartea pămîntului, ca pe tran-dafirii noștri. Cînd îi aud cum vorbește, mi-a și fulgerat un gînd care pînă la urmă s-a adevărit : abia așteaptă să arate ce știe el cel mai bine : să alto-iască el trandafirii școlii. Știa el cînd e momentul cel mai potrivit pentru altoit și ar fi fost în stare să-i altoiască și noaptea, numai pe pipăite.

Și numai ce-l văd într-o bună zi că desface o frunză de brustur cît o obeală

și începe să înșire mici grămăjoare de portaltoiuri. Zice : aiestă-i bordo... aiestă, galbîn, ...aiestă albu... Nimeni nu l-a văzut când și cum a altoit. Numai când, în dosul pețiolilor ruginiți, au fișnit smocurile verzi de muguri altoiți, ca niște albine zgribulite vine într-o dimineată directorul, se reazămă cu coutele pe poarta noastră și strigă : Bace Găvrilă !... și iar, Bace Găvrilă !...

— Ce-i baiu ? ! O, don' director... na, ce-i baiu ?

— Bace Găvrilă, fă-ți oleacă de vreme și fii bun... și vină pînă la școală... să dezlegi trandafirii ceia... altoiți... c-au înnebunit... acuș fac flori.

— D-apoi, don' director, că mai faceți o lecție de botanică cu elevii. Ei au mîna ușoară și mică... se strecoară mai ușor printre frunzulițele cele crude.

— Bine, dacă zici dumneata. Eu țin totuși să-ți mulțămesc că i-ai altoit.

— Ce să-mi mulțămiți, că doară trandafirii aceia sînt ca și copiii mei : noaptea i-am altoit. Așa să știți.

În ziua aceea am dezlegat. Era pe jos o risipă de inele de rafie de parcă s-au desfăcut toate logodnele de pe pămînt.

Intr-o primăvară a fost ? Sau, poate, să fi fost toamnă ? ! A venit la școala noastră unul slăbănog și foarte înalt. Directorul nostru de azi. Dar, de fapt, el nu era așa de înalt ; eram noi prea mici, iar el, foarte slab. În pantaloni scurți părea și mai înalt. Înainta ca un cocostire în fruntea noastră, cu mărul lui Adam ieșindu-i din gîtul lung și subțire, mult înainte ca un cuțit să taie aerul și vîntul și chiar orizontul. Mergeam în lunca Someșului după salcîmii fără spini, apoi către coclauri după puieți de mesteceni, și după brazi, și după măceși.

Era ca un tată pentru noi toți. Nu ne forța să facem mai mult decît ne țineau puterile, ci numai ne îndemna ca și cum ar fi recitat un poem :

Pune și la rădăcina puietului, celui mic.

Rîndul celălalt aproape s-a uscat..

Tu adă apă, ce stai ? !

Înșirați-vă toți în genunchi

Și pliviți tot, tot, tot,

Tu scoate pămînt nou și trece-l prin sită.

Așa !

Dar, dacă vreunul se așeza pe rama unui strat și se uita mirat la o rimă, înțelegea că trebuie să ne trimită acasă. „Gata, copii”, zicea. „Miine învățăm un cîntec. Să vă aduceți caietele de muzică... să nu rămîneți acolo, niște momii mute ca pămîntul. Nici florile nu răsar dacă nu le cînti.”

Noi, care mai de care zbieram : „Buun-nădd-zii-uaaa !” de răsuna stîncă de granit de peste drum și ne înghițea

și ultimele țîvilituri, chiar și pe cele de cocori, care acum au și trecut și peste șirul de case și peste linia ferată din spațele ogrăzilor.

Seara, directorul dezlega puieții sălbatici din ziare și frunze de brusturi, pregătea într-o groapă terci de pămînt cu bălegar. Gropile le avea pregătite de cu ziuă. Ținea puietul cu smocul de rădăcini în nămolul acela cum făcea mama cu vițelul proaspăt fătat, de nu știa nici să sugă, îl băga cu botul în uger, îl freca pe bot cu un pic de lapte pînă vițelul se dumirea și numai după aceea trepida pe cataligele lui de noduri moi și începea să împungă în uger.

Apoi așeza puietul în groapă, cu stînga îl ținea drept, iar cu dreapta trăgea pămînt bine sfărîmat și trecut de noi prin plasa aceea de sîrmă înrămată. La urmă călca cu sandalele în jurul puietului lip-lip-lip, lip-lip-lip valsul acela nemțesc, pe care acum îl cînta cu pauze, ca o placă de gramofon de pe care timpul a șters cite un cerc sau două din zgîrie-turi.

*

Puieții cresc mai încet decît copiii. Cînd am terminat cele patru clase primare, ne-am împrăștiat care-ncotro. Ba la gimnaziul din centrul comunei, ba la oraș, la profesionale, alții s-au băgat ucenici la maiștrii cioplitori din cariera de peste drum, unii s-au făcut chiar acolo, în carieră, vagonetari, artificieri, fierari, mecanici pe concasor.

De brazi, salcîmi și mesteceni am uitat cu toții. I-am lăsat acolo, în grădinița școlii, într-o verde alcătuire de pădure. Viața moartă într-o parte, trebuie să învie în altă parte, încît în lumea asta, cantitatea de viață să nu fie niciodată știrbită. Altfel nu e viață, dacă nu-i mereu întreagă.

Dar să revenim la mestecenii mei. Cînd îmi fac drum prin părțile acelea, la foștii mei colegi din clasele primare, în fiecare văd cite un mestecăn, cite un trandafir, un brad, un salcîm. Șosefului cursei îi spun încă din oraș : pe mine să mă lași la mesteceni. Iar el confirmă că a înțeles, numai aplecînd puțin capul, cu ochii urmărind hipnotizat șoseaua de asfalt, sorbind parcă dintr-o înghițitură cei cîțiva kilometri pînă la păduricea de mesteceni. Știe el despre care mesteceni e vorba : cei de peste drum de cariera de piatră, pentru că pînă la ei nu mai e decît un singur mestecăn și acela foarte bătrîn, însoțind o troiță în dreptul aeroportului cel nou. Dar nici nu prea îl bagi în seamă, că e mai mult o relicvă uscată a ceea ce ar putea fi un mestecăn. Cînd zici însă mesteceni, e altceva... sînt mestecenii trecerii noastre.

ION DONCA

NOURAȘ

schită de ȘTEFAN DIMITRIU

Pentru mulți dintre cunoscuții noștri, existența lui Nouraș sau cel puțin prima parte a existenței lui, numărând în total doar vreo cîteva luni, a rămas și acum învăluită în ceață. Și sînt sigur că dacă cineva ar vrea neapărat să scrie o poveste din cale-afară de încilcită, n-ar avea altceva de făcut decît să încerce să recompună acest nepătruns mister.

Dar nu v-am spus cine este Nouraș. Sau poate, la început, cum s-a născut misterul...

Ori, înainte de toate: Cine sînt eu? Cîte prejudecăți are bunica? Este tata un munte de gheață? Pot să-i încredințez orice secret fratelui meu mai mic? Cine se mai îndoieste că mama are întotdeauna dreptate?

Dar, la urma urmei, la ce v-ar folosi să știți că sînt în clasa a cincea și că bunica nu mai are acum nici o prejudecată?

Mai bine să ne întoarcem în după-amiaza aceea de septembrie, cînd am plecat, împreună cu mama, la o prietenă a ei. Dacă ați ști cum îmi bătea inima... Pentru că numai eu și cu mama cunoșteam adevărul. Tata și-a îndesat mai bine capul în pernă — ora lui de somn absolut obligatorie. Fratele meu îi dădea zor ca să-și termine lecțiile. Nici nu ne-a simțit cînd am ieșit pe ușă. Iar bunica, în camera ei, cu vreo carte în mînă sau cu lîna și cu andrelele. Și nici unul din ei, pot să jur, nu

bănuia cîte aveau să se întîmple în după-amiaza aceea.

Cît despre mine, eram emoționat, nici vorbă, am recunoscut-o și-o recunosc, dar mai eram împovărat de încă trei sentimente, la fel de puternice: vinovăție, îndoială și teamă! Și, pe deasupra, muream de curiozitate să-l văd. Dar, mă rog, ăsta e un sentiment care se aseamănă destul de mult cu bucuria, așa că nici nu-l mai pun la socoteală.

Vinovat mă simțeam în primul rînd față de tata. Ce va zice cînd va afla că l-am mințit? Sau, admitînd cazul că nu va afla niciodată, aveam eu dreptul să-l mint? Am spus asta cu glas tare și bine-am făcut.

— Ar fi prea mult s-o numim minciună, m-a liniștit mama. E mai degrabă o chestiune de tact.

— Crezi că tata ar fi de aceeași părere?

— Sînt convinsă! O să vezi cum i se topește inima...

— Lui? m-am mirat eu, pentru că-l cunosc bine pe tata.

— Chiar lui, m-a asigurat mama. Pentru că la o anumită temperatură se tolesc chiar și munții de gheață...

Atunci, pe moment, nu știam dacă ceea ce-mi spune mama nu-i tot așa, o chestiune de tact, dar pe urmă, cînd m-am întors din oraș, cu ființa aceea în brațe, și cînd tata, trezit din somn, m-a întrebat ce am acolo...

Dar asta am s-o povestesc mai tirziu.

Deocamdată, eram în drum spre prietena mamei și aveam, în afară de emoție și curiozitate, un sentiment, sau mai bine-zis sentimente de vinovăție, îndoială și teamă. Vinovăția am explicat-o. Să explic acum și îndoiala. Mai ales că nici nu e greu de explicat, atunci cînd ai un frate mai mic și atît de năbădăios. Va ști el să se poarte cu noul venit? Nu-l va chinui din cale-afară de rău? Nu-l va sufoca, în cel mai bun caz, cu dragostea lui?

— Cred că exagerezi, m-a liniștit din nou mama.

— Exagerez? m-am mirat eu. Poate-ai uitat întîmplarea cu broasca țestoasă urcată într-unul din rafturile bibliotecii. Nu m-aș mira ca pe ăsta să-l atîrne de coadă...

— Asta nu, m-a încredințat mama. În nici un caz...

— De ce ești atât de sigură? am întrebat-o.

— Pentru că n-are coadă, mi-a destăinuit ea. Așa e rasa lor...

— Foarte bine! am spus eu, și o bună parte din îndoiala mi-a dispărut chiar atunci, pe loc.

Dar mai rămânea teama.

Și asta venea dinspre partea bunicii.

Pentru că, dacă pe tata îl înțelegeam chiar și fără cuvinte, bunica fusese destul de explicită, poate prea explicită, ori de cite ori făcusem o cit de mică aluzie.

— Aici e bloc, nu e bătătură. Alegeți! Ori eu, ori el! Dacă-l aduceți în casă, eu mă-ntorc înapoi, la mine, la țară. Să nu spuneți că nu v-am spus...

— Și-atunci mama a venit cu ideea:

— Il vom găsi pe stradă... Și-l vom ține câteva zile, pînă-și află stăpînul. Între timp, mai vedem noi...

Bună idee!

Am repetat, apoi, asta de-atîtea ori, încît am ajuns uneori să cred chiar și eu că l-am găsit undeva, rătăcit printre picioarele trecătorilor, și nu că l-am primit chiar din miinile stăpînei lui, care ni-l promisese de mult, de cînd el nici măcar nu venise pe lume.

Dar atunci, în după-amiază de septembrie, cu ghemulețul acela negru lucios și creș strîns atît de puternic la piept, încît îi simțeam inima ticăind, am trecut parcă furișîndu-mă pe lingă ziduri, am urcat fără zgomot scările dimprejurul liftului, am pătruns cu sfială în vestibul, apoi în hol, apoi în dormitor... și cînd tata, trezit din somn, m-a-ntrebat ce am acolo, n-am știut ce să-i spun, am simțit că mă-nec, mama a îngălmătat ceva nici eu n-am înțeles bine ce, iar ghemulețul acela mic și cirilionțat și negru ne-a scos el singur din încurcătură: a sărit în brațele tatii, s-a repezit, gîfîind, către obrazul lui, l-a pupat de mai multe ori, și eu am văzut atunci ceea ce mama mă avertizase că voi vedea, cum muntele-acela de gheață, care e tatăl meu, începe să se topească.

— La ce nume răspunde dihania asta veselă? ne-a-ntrebat el, și din momentul acela nu m-am mai îndoit că mama are întoideauna dreptate.

— Asta ai să hotărăști tu, a hotărît mama.

— În cazul acesta, se va numi Nourăș, ne-a anunțat tata.

Și nimeni nu l-a-ntrebat de ce.

Primul care-a aflat că... l-am găsit pe stradă a fost fratele meu. Bucuria lui nu mai cunoștea margini. Ca s-o sporească, s-a repezit cu ciinele-n brațe în camera bunicii. Am văzut-o apoi ieșind ca o vijelie, și numai Nourăș, cu figura lui de vișel african, n-a știut ce avea să urmeze.

— Văd c-ați ales, ne-a șuierat bunica.

— Dar l-au găsit pe stradă, i-a explicat, foarte convins, fratele meu.

— Astăzi îmi iau bileț de tren, mîine îmi fac bagajele, poi-mîine plec, ne-a anunțat, foarte oficial, bunica.

— Dar l-au găsit pe stradă, interveni și tata care, după cum am văzut atunci, se pricepe și el destul de bine la chestiuni de tact. Uite mamă, îți promit că-ntr-o săptămînă îi vom găsi stăpînul. Sau alt stăpîn.

Și bunica păru că acceptă acest armistițiu.

Zilele treceau repede, parcă zburau. Numai bunica rămânea aceeași, mereu. Iar Nourăș, ca să ne-mbolnăvească de inimă, se făcea tot mai vesel și mai prietenos și presimțind, într-un fel, că va trebui să ne despărțim, ne pedepsea cu dragostea lui fără noimă și fără alege-re.

Mai departe, nu știu exact cum s-au petrecut lucrurile. Dar într-o zi, Nourăș a scos de sub fundul patului un ciorap pe care bunica îl căuta de vreo două luni. Și ea, oprindu-și pentru o clipă privirile în părul lui negru și cirilionțat, păru, pentru prima oară, că-l vede. Iar cînd bunica s-a așezat în fața televizorului, Nourăș i-a adus tocul cu ochelari și s-a culcat apoi, ca-ntr-un fotoliu adînc și moale, chiar pe papucii cu care era încălțată, și bunica nu și-a retras picioarele.

— Mîine va trebui să-l ducem la noul stăpîn, a oftat atunci tata.

— Vom mai putea să-l vedem din cînd în cînd? l-a-ntrebat fratele meu.

— Pe cine să duceți? a întrebat bunica.

— Pe Nourăș, a șoptit mama.

— Cum o să-l duceți? s-a-nfuriat bunica.

Și așa, Nourăș n-a mai plecat de la noi.

Și bunica îl strigă mereu:

— Năzdrăvanule! Bucurie! Minune! Ești ca un fir de iarbă răsărit în balconul de piatră.

Iar cînd o supărăm, uneori, ne amenință:

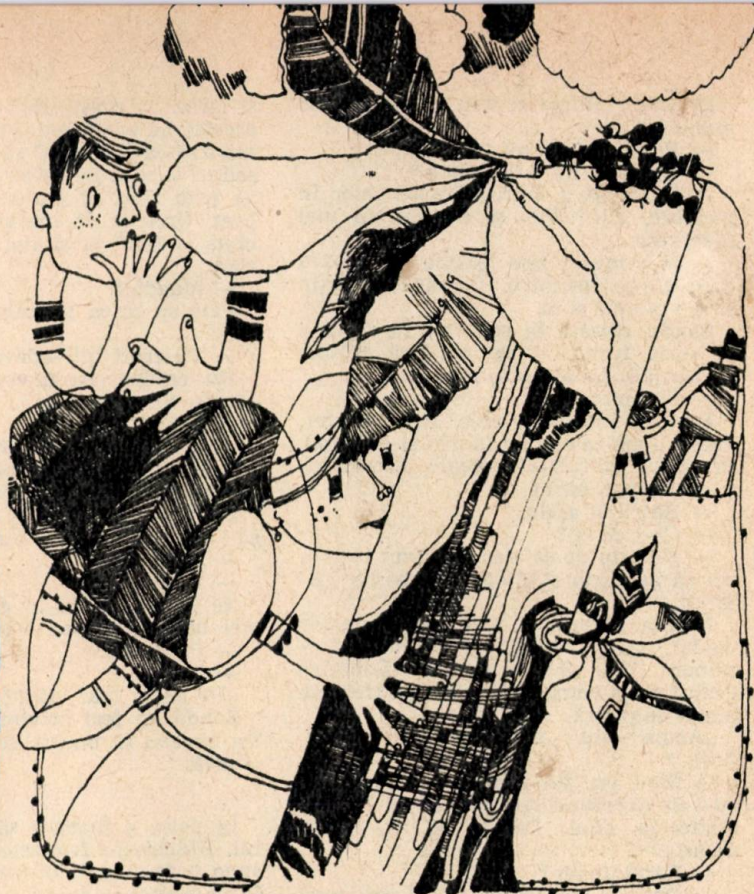
— Să știți că vi-l iau și ne ducem la mine, la țară.

Totuși, ne-a venit greu să-i mai spunem că, de fapt, nu l-am găsit pe stradă. Și nici fratelui meu nu i-am spus. Dacă el ar fi știut adevărul, cine din lumea asta nu l-ar mai fi știut? Iată cum chiar și pentru mulți dintre cunoșcuții noștri existența lui Nourăș a rămas o vreme învăluită în ceață. Și eu cred că misterul ar fi dăinuit pînă-n vecii vecilor, dacă bunica nu m-ar fi-ntrebat într-o zi:

— Pe cine-ai vrut tu să păcălești că l-ai găsit pe stradă?

Și așa mi s-a dus și ultima piatră de pe inimă.

UN CÂNTEC PENTRU FLOAREA DE CASTAN

schită de DOINA POLOGEA

De îndată ce sosi în oraşul rudelor din Nord, Sandu începu să hoinărească pe bulevard. Îi plăcea mult aleea de castani, aşezaţi simetric pe două părţi, cu coroanele atingându-se undeva sus, lăsând între ei o cărare largă. În oraşelul lui Sandu, cu fabrici şi blocuri multe, îngrămădite unele în altele, parcurile erau nefsemnate, aici însă castanii creşteau înalţi, stufoşi şi în fiecare primăvară se încăreau de floare. Sandu ocolea oraşul, urca dealul mărginit de o cetate veche, apoi pornea printre castani. Nu mergea niciodată pînă la capătul aleii : acolo, castanii deveneau tot mai mici, şi rari, şi firavi, îşi pierdeau din măreţie, şi abia în capăt de tot se găsea castanul cel mai falnic, dar pe care nimeni nu-şi amintea să-l fi văzut cu frunze şi flori. Sandu nu se oprea lîngă el, îi vrăjea risipa de floare a celorlalţi copaci. Şi-apoi, cine s-ar fi oprit lîngă un copac uscat ? Nimeni. N-ar fi mers nimeni pînă la capătul aleii. Lumea îl ocolea. Acolo însă, se oprise într-o zi Magda.

Îi privise îndelung. Atunci Sandu ştiuse : „Nu e un om obişnuit cel ce se uită la un pom fără flori”. Şi ea revenea mereu lîngă castanul uscat, revenea, iar ochii ei răsfrîngeau adînc tris-

teţea copacului ocolit de primăvară. Se rezema de trunchiul arămiu.

— Hei, ce faci acolo ? o întrebasese într-o zi, curios la culme.

— Stau cu castanul. Îi spun poveşti.

— Dar nu vezi că e uscat ?

Răspunsul sosi neşovăitor :

— Va înflori. Îi voi spune poveşti şi va înflori.

Naivitatea asta minunată ! Îi încălzea sufletul, cum seva cînd urcă în castani. Şi asta în fiecare dimineaţă, de cînd o întâlnea în parc. Şi de cînd înfloriseră castanii. Florile lor erau începutul unei mari bucurii.

Se repezea în parc, i se părea că aude mugurii plesnind pe ramuri. Lîngă castan o găsea pe Magda. Vedea copacul uscat şi totuşi îi plăcea să întrebe :

— Spune-mi, a înflorit ?

— Nu, spunea ea cu regret, au înflorit toţi, numai el nu înfloreste...

— Dar va-nflori, nu-i aşa ?

— Fireşte. Fireşte că va înflori.

Începea s-o creadă cu adevărat. Va fi o clipă fără seamăn, cînd îl va descoperi încărcat de floare. Atunci o va lua de mîna pe Magda şi-i va zice : „Haide, vino să-ţi arăt miracolul... vino să-ţi arăt... să-ţi arăt !”

Și totuși, într-o zi avu curajul să se îndoiască :

— Poate că nici nu va înflori...

— De ce să nu înflorească ?

— Poate că a murit. Copacii mor în picioare, știi ? Pur și simplu nu mai înverzesc.

— N-a murit, zise Magda. Aud seva cum curge înăuntru. Ciocănește puțin și-ai s-o auzi și tu.

Sandu ciocăni în scoarță. Pe mină i se suiră furnici. I se umplură miinile de furnici. Le scutură, iritat.

— Să mergem.

Porniră înapoi pe alee. În urma lor, sosiră lângă castan un bătrîn și-un copil, se uitară la ramurile goale. Sandu întoarse capul, mirat.

— Bătrînul acela...

— Ce-i cu el ?

— Nu știu de ce, dar am avut impresia că așteaptă și el să înflorească castanul.

Magda începu să ridă. Avea un ris ciudat, puțin răgușit și foarte contaminant. Dar Sandu nu rise. Coborîră dealul pe la marginea cetății, pe treptele înalte de piatră.

„Acum știu : niciodată nu va înflori...”

— Nu-i așa, zise Magda parcă ghicindu-i neîncrederea. Eu știu că va înflori. Poate la anul. Dacă-ai să vii peste un an...

— Peste un an ?

— Da. Cu siguranță. Ai să vii, nu-i așa ?

Sandu tăcu. Ridică de jos o piatră și vru s-o azvîrle dincolo de zidul cetății. Piatra nu trecu. O auzi pocnind în zid, apoi căzu.

— Spune, ai să vii ?

— Am să viu.

Se opriră lângă un gard lipit cu afișe colorate. Unul verde și unul roșu. Sandu se pomeni citindu-l pe cel verde, fără să-i înțeleagă conținutul. Nu se uită la Magda. Își simțea obrajii arzînd. Mințise. Știa că nu va mai veni.

Magda vorbi încet :

— Nu trebuie să-mi spui cînd ai să vii. Eu am să știu. Vîno numai lângă castan și ciocănește în scoarța lui.

— Bine, Magda. Am să vin într-o zi, nu știu în care. Într-o zi cînd va bate tare vîntul. Va bate tare și va răscoli frunzele uscate. Copacii goi vor suna. Frunzele se vor mișca spre mine, mă vor chema. Eu am să vin și am să ciocănesc în scoarță. Atunci, castanul se va clătina... De sus vor cădea flori. Vor pluti în aer cu soarele prins în ele și se vor întrece cu păsările. Parcul va fi alb și verde, pe rînd.

— Eu voi veni ceva mai tîrziu. Dar voi veni și eu odată cu vîntul. O să bat și eu în trunchiul copacului. Pînă atunci

și iarba va crește mai înaltă, va crește ascuțit, ne va străpunge tălpile. Din castan o să cadă flori. O să trebuiască să-mi scutur umerii de atîtea flori. Vom merge prin flori și frunze cu gențile sub braț. Undeva, la marginea parcului va cînta o fanfară și noi vom trece plutind...

— Magda !

Fata se rotea pe călcîie, cu ochii închiși.

— Tu crezi într-adevăr că așa va fi ?

Nu credea. Ar fi vrut să creadă. Nu credea. Spuse totuși.

— Cred.

„E stupid, gîndi ea. E stupid să crezi că un copac uscat va înflori. Acum însă, nu trebuie să stric jocul. Să rămînă visul frumos pînă la capăt. Nu trebuie să-i spun că n-am să vin...”

— Ai să vii ?

— Am să vin.

Se opriră. Erau la capătul aleii. De aici încolo începea orașul.

— Promiți ?

— Promit.

„De ce să mai vin ?”

Sandu își feri privirea. Mîinile Magdei rupeau în bucăți, foarte mărunte, o frunză.

★

În parc, a început să bată tare vîntul. Răscolește frunzele uscate, face să sune copacii goi, mișcă frunzele verzi. Iarba a crescut înaltă, a crescut ascuțit. Undeva, la marginea parcului, cîntă o fanfară. Parcul e alb și verde, pe rînd...

Lîngă castan, un bătrîn și-un copil stau pe-o bancă.

— Bunicule, bate cineva în castan !

— Vreo pasăre...

Copilul se ridică de pe bancă.

— Și totuși, bate...

— Nu e nimeni, copile. Nu e nimeni...

Bătrînul își ridică bastonul, îl ia de mină pe copil și pleacă, fără să mai observe că pe umerii lui încovoiați, din castanul pe care nimeni nu-l văzuse altfel decît uscat, cădeau, cădeau flori.

BĂIATUL PE CARE NU-L CUNOȘTEA NIMENI

Zilele trecute, în drum spre școală, am găsit un caiet. Era îmbrăcat în albastru — ca mai toate caietele de școlar. Avea și nelipsita etichetă pe care, să recunosc, am citit-o cu interes. Așa am aflat că... obiectul în cauză aparținea unui băiat de-o vîrstă cu mine; pentru că și eu sînt în clasa a VII-a, ca și dumnealui...

Era un caiet de matematică și... mi-am zis așa, ca tot elevul: „Dacă are baftă să-l scoată azi la lecție... ia precis un patru că, fără caiet...” După ce l-am răsfoit însă puțin, concluzia s-a conturat și mai... albastră: putea lua patru și cu caiet — nu prea știa matematică! Dar, mă rog, albastru sau roz, caietul trebuia înapoiat proprietarului.

În cazul că învață la școala noastră, e simplu! În pauza mare iau toate clasele a VII-a la rînd. Trebuie să-l găsesc eu!

Deci...

— Clasa a VII-a A. „Ionescu Ion? N-am auzit. Precis nu-i place muzica. Nu e nici un Ionescu Ion la noi în orchestră...”

— Clasa a VII-a B. „Ionescu Ion? Da, avem unul, dar el nu-și pierde caietele pe drum: e premiantul clasei! Caută în altă parte...”

— Clasa a VII-a C. „Ionescu Ion? Hmm! Clasa noastră e o clasă de sportivi prin excelență. Ce sport îi place? Apropos... Sîntem în căutarea unui portar. Nu știi nici un fotbalist care...?”

— Clasa a VII-a D. „Ionescu Ion? Aici îl cauți?”

M-am uitat în jur: numai fete... Am încercat să mă retrag cu demnitate:

— Da' ce, voi n-aveți colegi cu care colaborați... la lăcătușărie, la tîmplărie... o mîină de băiat... „Se pare că nu-i din acela... nu-ți pierde timpul...” — mi s-a răspuns, fără drept de recurs.

Bine c-a sunat de intrare la oră. Am fugit repede la mine în clasă — la a VII-a E...

Deci, în școală nu era de găsit... Poate... pe strada noastră?

Seara, după ce ne-am făcut lecțiile și ne-am adunat în părculeț, am lansat din nou întrebarea: nu cunoaște nimeni un băiat pe care-l cheamă Ionescu Ion? Am găsit un caiet de matematică și...

Mihai a clătinat din cap că... nu! El răspunde de trei străzi cu curățenia! N-are în grupa lui nici un I.I. Unul care

să nu facă nimic, nu-i trebuie! Iar ceilalți? Zbirnie toți! O hîrtie nu lasă pe stradă. Dar-mi-te un caiet!

Andrei a dat din cap cu lehamite: Ionescu Ion? Ce hram poartă, frate? Ce-i place? Ce nu-i place? Ce are deosebit? Păi altfel, cum să-l cunoști? Și unde? L-am privit cu uimire. La asta nu mă gîndisem. Știi c-avea dreptate?

Și cum discutam așa... s-a apropiat încet de noi... Ionescu Ion, colegul meu de bancă. „Am auzit că ai găsit un caiet de matematică” — mi-a spus.

Am privit toți ca la cea de a opta minune a lumii. Cum de nu mă gîndisem de prima dată la el? Da, cum de nu se gîndise nimeni?

Poate pentru că trecea pe lingă noi, de parcă n-ar fi trecut, poate că niciodată nu avusese nici o absență, deși nici nu simțea că e prezent, nu luase nici un zece, să se ducă vestea în școală că uite ce performanță a obținut Ionescu, poate pentru că, pe un băiat care ia șase pe linie nu-l remarcă nimeni... poate pentru că... Dar ce mai conta acum?

Ionescu Ion și-a luat caietul și a plecat încet... Avea vată pe tălpile pantofilor? Parcă nici nu venise...

Ce-i place? Ce nu-i place? Ce calități are?... Păi cum să-l cunoști? — întrebase Andrei.

N-avea preocupări, nici o pasiune, nici un vis despre care să fi vorbit cuiva. Și de aici, acel... „mister”, imens... cu multe semne de întrebare: nu-l cunoaște nimeni.

Nici eu... colegul lui de bancă! Ce-ar fi să-l invit mîine la mine? Cineva, tot trebuia să facă primul pas...

MAGDA BARBU

la alte școli din diferite cartiere. Nu-i vorbă, noi ne-am împrietenit repede, aproape că a doua zi când a sunat clopoțelul aveam impresia că ne cunoaștem de ani de zile.

...Doar Raluca rămăsese singură. Nu prea vorbea cu nimeni și dacă din întâmplare venea acasă cu grupul nostru întotdeauna rămânea în urmă. Așa e ea, se mișcă tare încet, mai ceva decât un melc și întotdeauna găsește ceva pe drum ca să caște ochii și să uite de noi. Sau noi de ea, dar asta e altă poveste. Ei, cu toate acestea, eu aș fi vrut să mă împrietenesc cu ea. Când i-am spus lucrul acesta Corinei, a sărit înțepată :

— Ce găsești la ea ? Nu vezi că de abia deschide gura... și atunci mai mult ca să mănince mere. Draga mea, Raluca asta e... e... — și aici Corina ezită o clipă căutându-și cuvintele și rotindu-și frumoșii ochi verzi prin încăperea — Raluca e incoloră, inodoră, insipidă... ca să mă exprim în termenii din specialitatea ei, pentru că am auzit că e foarte tare la chimie.

...Avea dreptate Corina, dar numai în ceea ce privește pasiunea Ralucăi pentru chimie. Te uluia pur și simplu când era scoasă la tablă. E drept că se mișca încet până ajungea la catedră, aveai chiar impresia că „e în plop și plopul în aer“, cum spusese Corina când a văzut-o pentru prima oară la răspuns. Dar în momentul în care a pus mina pe cretă parc-ar fi fost alta. Pur și simplu, nu-ți venea să crezi, era de nerecunoscut.

— De cele mai multe ori plopul crește pe pământ, i-am șoptit Corinei cu răutate la sfârșitul orei de chimie, bucurătoare pentru succesul Ralucăi.

Dar Raluca nu se bucura. Adică nu făcea nimic deosebit, un gest oarecare prin care să înțeleg că se bucură, că e mândră de zecele pe care l-a împușcat din prima lovitură.

— Ei, ce să faci, nu toată lumea colecționează note mari sărbătorind victoria, mi-a spus Răzvan, atunci în pauză, de parcă mi-ar fi ghicit gândurile. Așa e Răzvan, spune tot ce-i trece prin gând, nu face excepție cu nimeni, nici măcar cu mine, chit că ne cunoașteam de la câmin și încă împărțim sandvișul.

În recreația următoare i-am cerut Ralucăi un maculator de fizică ; eu lipsisem de la predare și aș fi vrut să-mi iau notițele. Ori, cine are în clasă cele mai bune, cele mai îngrijite notițe ? Bineînțeles că Raluca.

— Fata asta are atîta răbdare încît mă scoate din sârte, mă exasperează chiar — izbucni Corina într-o zi. Era vorba de Raluca, sau mai exact de planșa ei de desen tehnic, cea mai reu-

șită din întreaga clasă, chiar mai reușită decât a Corinei, care visa să ajungă un celebru arhitect.

...Nu m-am înșelat cerindu-i Ralucăi maculatorul ; n-am întîmpinat nici o greutate în copierea notițelor, ba chiar din contră, am avut impresia că modul organizat de expunere a schiței lecției o face mult mai accesibilă învățării. Era pauza mare, toți ieșiseră din clasă, doar eu stăteam în banca mea, hotărîtă să am un maculator la fel de frumos ca al Ralucăi. Ba nu, mai frumos, va fi cel mai frumos maculator din întreaga clasă, și... plină de ambiție am început să lucrez cu rivnă. La un moment dat mi se uscăse cerneala pe virful peniței și am căutat pe bancă o foaie de hîrtie ca să fac niște încercări de scriere cu stiloul. N-am găsit nici măcar un petec de hîrtie și atunci, din obișnuință, am deschis caietul Ralucăi la ultima filă. Cine nu cunoaște oare soarta ultimelor foi din caiet... aici se încearcă culori, se desenează portretul vecinului de bancă în timp ce înfulecă un corn pe sub ascuns, se scriu versuri ori nume de actori celebri, se calculează media trimes-trială — evident, raportată la media celui cu care concurezi — cel puțin eu așa fac. Dar ultimele foi din caietul Ralucăi nu erau mîzgălite cu nimic din ce aș fi putut crede eu. Era desenat acolo un neuron cu numeroase arborizații, puțin mai jos parcă era formula de structură a benzenului, aceea a lui Kekule și... undeva, scris mărunt, cîteva rînduri. Fără să vreau, mai mult din curiozitate, crezînd că e un dicționar celebru sau... cine știe ce — am citit. Dar m-am înșelat și de data aceasta. Raluca scrisese acolo simplu, adevărat de simplu, un tainic gînd al ființei ei. „M-am gîndit de atîtea ori că nu am prieteni“. Atît. Nîmic mai mult. Nici cel puțin un semn de exclamare.

...Am rămas mult timp cu aceste rînduri în față. Uitasem de notițe, pînă chiar și de dorința de a avea cel mai frumos maculator din clasă. Pentru prima oară am avut impresia că sînt ridicolă prin dorința de a mă impune în fața celorlalți prin tot felul de superlative. Eram doar premianta clasei, cel mai bun elev, cea mai înaltă fată din clasă, cea mai bună patinatoare. Mereu eram cea mai... cea mai... parcă obosisem să fiu mereu în frunte, dar trebuia să recunosc că îmi plăcea.

Cred că atunci... din acea pauză m-am împrietenit cu Raluca.

Abia acum Anca se dezlipi de lîngă fereastră. Se făcuse întuneric în cameră. Aprinse veioza și la început jetul de lumină portocalie o orbise, dar apoi se obișnuî cu pîlpîirea caldă a becului. Își trase fotoliul lîngă fereastră, oricum

afară nu se mai vedea nimic, dar putea bănuî ce e dincolo de fereastra ei... Și mai ales putea auzi ploaia. „Oare de ce întârzie Raluca? Mi-a promis doar că va trece pe la mine imediat ce își termină lecțiile. Îi veni să ridă pentru că știa prea bine că unul dintre puținele lucruri pe care i le-ar putea reproșa Raluca ar fi faptul că întârzie mereu. Evident, nu întârziea ca Paul, care intra în clasă exact după șapte minute de la începerea orei și invoca mereu aceeași scuză de copil „vă rog să mă scuzați, dar n-a venit la timp tramvaiul“, încît clasa izbucnea în hohote de ris, iar profesorul îi făcea un semn ușor cu degetul... adică, „nu e nevoie să te scuzi, dar să știi că data viitoare chiar n-am să te mai iert“. Ce-i trecuse într-o zi prin minte lui Răzvan? Îl înregistră odată pe banda de magnetofon cu prea bine cunoscuta lui scuză, iar în momentul în care, ca de obicei, Paul năvăli în clasă roșu ca un rac din cauza fugii, înainte de a avea răgazul să deschidă gura pentru a se scuza, Răzvan derulă banda și clasa se prăpădi de ris, spre nedumerirea lui Paul, care repeta în neștire „dar bine, de data asta chiar n-am mai spus nimic“. E drept că Raluca nu-și permitea să întârzie atît de mult ca Paul; ea ajungea în clasă exact cu cîteva minute înainte de a intra profesorul. Noroc că l-a scutit pe Mihai de la munca de pîndă... grea muncă, n-am ce zice. Mihai avea obiceiul să rămînă pe coridor după ce se suna pînă cînd îl zărea în capătul scîrilor pe profesor și apoi da năvală în clasă, țipînd plin de satisfacție, „șase, șase, vineee...!“.

Acum însă știam cu toții că imediat după sosirea în clasă a Ralucai va intra și tovarășul profesor.

„Și totuși, întârzie cam mult de data aceasta, chiar prea mult, „nepermis de mult la valoarea ei“, cum ar spune Corina.

Anca asculta ploaia șiroind pe fereastră și printre crengile plopului din fața camerei. Fără prea mult efort și-o imagina pe Raluca undeva pe stradă, venind spre ea. Parcă o zărea cu pardesiul neîncheiat, cu fularul acela lung ce-i dă un aer strengăresc, umblind prin ploaie încet, rîzînd de trecătorii zgribuliți sub umbrele. Raluca mergea pe străzi fredonînd încet o melodie — chiar și atunci cînd era mai tristă decît de obicei — oprindu-se mirată în fața unor vitrine și zăbovind mai mult în fața celei de la librăria centrală. Întotdeauna cînd ajungea aici Raluca intra să-și cumpere un creion chinezesc cu radieră, din acelea cu doi lei. Ce i-or fi plăcînd oare atît de mult aceste creioane, nu prea pot să înțeleg. E o plăcere însă să o privești apoi ascuțindu-și creioanele... este așa de calmă, așa

de frumoasă, și liniștită cînd face gestul acesta încît aproape că te molipsește și pe tine. E pur și simplu nemaipomenit de calmă; uite, să zicem că profesorul intră în clasă și ne spune să scoatem o foaie de hîrtie pentru extemporal. Clasa întreagă se agită, freamătă, cîțiva întreabă înainte dacă e greu, alții împrumută radiere, foi, echere... ce mai... toată lumea e agitată... parcă am fi un stol de păsări ce-și pierd pentru o clipă simțul de orientare. Chiar și eu am trac, mă gîndesc ce notă mai am, ce medie îmi va ieși dacă voi lua nu știu ce notă. Doar Raluca e calmă. Își desface penarul încet, admirîndu-și creioanele chinezești prea bine ascuțite, îl alege pe cel mai bun și abia apoi lipindu-se de pupitrul mă întreabă calm, desprinsă de toată agitația din clasă. „Ce-a zis? Chiar ne dă extemporal?“ Mie îmi vine să o reped de fiecare dată, dar parcă mă molipsește calmul ei.

„La fel și la crosul de anul trecut. Știam că nu voi ieși prima și mie nu-mi place să pierd. Atunci am invocat o luxație ușoară — la urma urmelor un elev bun este întotdeauna crezută, ce mai, avem și noi dreptul la cîte un favor din cînd în cînd. Raluca nu și nu, că ea vrea să alerge, că va fi minunat. Mai mult plictisită de insistențele ei am acceptat să o însoțesc. După cros, Raluca a venit la mine pe banca din parc și, curioasă, am întrebat-o cum a fost.

— Primii cincizeci au primit niște plachete roșii. Eu n-am primit, dar a fost splendid. E grozav să alergi la un cros — mi-a spus Raluca plină de convingere.

Nu prea puteam eu să înțeleg ce e atît de grozav într-un concurs în care știi că nu vei fi cel mai bun, nici cel puțin printre cei mai buni, dar încercasem să mă bucur alături de Raluca.

Anca tresări puternic. La început nu a reușit să-și dea seama dacă sună telefonul sau e cineva la ușa de la intrare. Ridică receptorul. Era Raluca.

— Ce mai faci, Anca? o întreabă rîzînd Raluca.

Pe Anca o molipsi buna dispoziție a Ralucai și-i veni să ridă încet închipuindu-și-o pe Raluca cu stropi de ploaie în păr și pe gene. Fără să vrea spuse:

— Eu... ascult ploaia, Raluca.

O clipă îi păru rău că a fost atît de sinceră. Ar fi putut foarte bine să-i spună că ascultă muzică sau că tricotază, ori poate citește.

Dar Raluca nu spuse nimic. Nici măcar nu se miră. „E atît de firesc să ascuți ploaia“ gîndi ea și apoi îi spuse Ancăi:

— Bine, urc și eu acum.

MARIA MARA

SPERANȚELE OLIMPICE

sînt atestate prin „Daciadă”

V-ați gîndit vreodată că drumul spre marile performanțe sportive poate începe, și chiar așa se și întîmplă, încă de la frumoasa vîrstă a pionieriei? Și cîți dintre voi, dragi prieteni, nu ați încercat emoțiile primului concurs sau competiții sportive prin „Daciadă”? Succesul vine, desigur, după un îndelungat sau mai puțin îndelungat timp, în care cel ce dorește cu pasiune să-și demonstreze aptitudinile sportive, îndemînarea, istețimea, agerimea sau forța, străbate etapă cu etapă drumul fascinant spre cea mai înaltă treaptă a podiumului „olimpiadei” noastre naționale. Drumul acesta este uneori anevoios (antrenamentele nu sînt întotdeauna motiv de bucurie și de satisfacții), presupunînd din partea celui ce-l străbate multă răbdare, tenacitate, perseverență și chiar renunțarea la un ceas sau două de joacă. Însă merită, cu siguranță, după cum ne mărturisea unul dintre învingătorii ediției a doua 1981 a „Daciadei” — pioniera **Georgeta Ciocan** (Prahova).

Geta este din satul Corbătești — Prahova și dacă n-ar fi descoperit-o tovarășul profesor **Petre Popescu**, încă de anul trecut (acum ea este în clasa a VI-a), poate că s-ar fi remarcat (cine știe?) la „Crosul pionierilor” pe zonă. Sau, oricum, în meciurile de fotbal (amicale, desigur) ce se încing la

Campionii „Daciadei” la tenis de masă ediția 1981: Georgeta Ciocan și Dănuț Băluță.

școală în pauze ori după ore și-n care „Gheorghe”, cum îi spun colegii și prietenii, apără poarta fără greșală, mai bine decît oricare dintre băieți. Ea a reușit anul acesta, la Alexandria, la finala națională a „Daciadei”, să joace cinci partide din care nu a pierdut decît un singur set! Fără experiență competițională, cu doar un an de antrenament în urmă, **Georgeta Ciocan** devine campioană națională a „Daciadei” la tenis de masă. Și avem convingerea că drumul ei, ca și al multor altor pionieri care îndrăgesc sportul și luptă pentru a-și îmbunătăți performanțele și pregătirea fizică, nu se va opri aici.

Cei mai buni pionieri sahiști din țară: Dana Toma și Mihai Sorin Tărbescu.

Dan Băluță (foto 1), din bănia Craiovei, cîștigă finala de tenis de masă la băieți. El a demonstrat astfel că în răstimpul celor doi ani care s-au scurs (a mai participat și la prima finală națională de tenis a „Daciadei”) s-a antrenat conștiincios, cu gîndul de a nu mai lăsa să-i scape șansa victoriei. Și așa s-a și întîmplat, el cîștigînd partidă după partidă cu mult calm și stăpînire de sine, cu atenția concentrată numai către masa de joc și către partener.

După părerea specialiștilor din juriu, membri ai Federației române de șah, finala națională din acest an de la Alexandria a reunit la startul celor șase runde, băieți și fete din toate județele țării, deosebit de bine pregătiți. Calitatea partidelor desfășurate a determinat și o foarte strinsă luptă în final care a opus copii cu un nivel de pregătire relativ apropiat. În sală — liniște perfectă ca în timpul oricărui concurs de nivel internațional, concentrare, tensiune și... în fine, se ridică de la masa fetelor **Dana Toma** (Vilcea). Ea a câștigat într-o manieră degajată toate partidele susținute pe parcursul celor două zile de concurs, iar în si-

Violeta Burghilea și Vasile Nicuță medaliații cu aur la proba de tir.

multanul oferit de maestra internațională Elisabeta Polihroniade — a fost cea mai rapidă și mai eficientă șahistă. Cu siguranță, Dana este una dintre marile speranțe ale șahului nostru feminin.

La băieți, tricoul și medalia de aur a campionilor „Daciadei” i-a revenit argeșanului **Mihai Sorin Tărbescu** (foto 2), de asemenea, un excelent tehnician și, cu siguranță, un nume despre care vom mai auzi.

*

Cei mai buni pionieri țințași din țară vă zîmbesc din această imagine (foto 3) surprinsă imediat după festivitatea de premiere care a avut loc după terminarea finalei naționale la tir.

Îeșanul **Vasile Nicuță** a înregistrat o performanță de-a dreptul uluitoare: el a început să practice tirul cu câteva săptămîni înaintea fazei zonale a întrecerii (la începutul anului școlar 1980—1981), ca să se dovedească ulterior că este cel mai precis pionier —

țințaș din țară. „Nu-mi vine să cred, ne-a declarat cîștit Vasile, și poate că numai cu trecerea timpului am să realizez faptul că am cucerit cu ade-

După trecerea liniei de sosire, **Gabriela Senchia** — cîștigătoarea „Crosului pionierilor” la categoria 11—12 ani.

vărat titlul de campion. Oricum, mi-am descoperit o nouă pasiune alături de lectură — tirul”.

Cît despre **Violeta Burghilea** (Brașov), ea și-a luat anul acesta la revedere de la pionerie, nu înainte de a aduce un frumos succes școlii și jude-

Cu numărul de concurs 11 — **Ion Avrămuț** cîștigă finala crosului de pe Stadionul Republicii.

Pioniera Mihaela Novăcescu se îndreaptă cu hotărîre spre victorie. În anul 1980 — locul 6 la „Crosul pionierilor”; 1981 — campioană națională a „Daciadei”.

țului ei. La precedenta finală, Violeta ne mărturisea că echipa ei se clasase pe locul 23. Anul acesta, la Alexandria, grație unei serioase pregătiri, a sosit și momentul revanșei.

*

O întrecere athletică devenită tradițională și care reunește la startul ei în fiecare primăvară pe cei mai buni pionieri alergători este „Crosul pionierilor”. Și dacă la această ediție nu s-au reeditat performanțe așa cum s-a întâmplat anul trecut, cursele care s-au desfășurat pe categorii de vîrstă și pe distanțe diferite (pentru fete și pentru băieți) au reprezentat un adevărat spectacol de sportivitate, vigoare fizică și rezistență.

La sfîrșitul lor au fost declarați campioni ai „Daciadei” și medaliați cu medalia de aur pionierii: **Gabriela Șenchea** (Bacău), **Ion Avrămuț** (Caraș-Severin), **Mihaela Novăcescu** (Brăila) și **Cristian Matei** (București). Ei figurează de pe acum în atenția specialiștilor federației, cotați fiind ca virtuali cîștigători ai probelor care le vor aduce, rînd pe rînd, cele cinci cercuri necesare trecerii baremurilor olimpice. Noi le-o dorim din inimă.

EMILIA TEODORU

Și o victorie pentru pionierii atleți ai Bucureștiului: **Cristian Matei** trece primul linia de sosire și bucuria îi smulge un strigăt: „Ura!! am reușit!”.

LA DEVA, 300 DE FETIȚE CALCĂ PE URMELE NADIEI

Am poposit la Deva într-o dimineață de început de vară și, căutînd sala de gimnastică, am întrebat un trecător dacă știe unde se află. S-a uitat la mine uimit (aveam să aflu că e nepermis să fii în Deva și să nu știi unde e sala de gimnastică!) și mi-a spus repede: „Acolo, sub Cetate, lângă stadion”. Am mulțumit și, după cîteva sute de metri, iată-mă în fața sălii, o clădire modernă, atrăgătoare, pe fronțișorul căreia un arhitect inspirat a așezat singura emblemă aflată acolo la locul ei: cercurile olimpice! Aici, la Deva, se pregătesc speranțe olimpice, gimnaste pentru care gimnastica mai are, încă, destule taine, dar care au același vis: să facă ce-a făcut Nadia, să reușească ce-a reușit idolul lor și al atîtor milioane de copii din întreaga lume!

Chiar dacă ești reporter, nu poți pătrunde în universul fermecat al sălii decît cu o aprobare și, neapărat, însoțit de cineva. O dată intrat, ai obligația să taci și chiar dacă ai vrea să vorbești, tot nu poți, pentru că uimirea te... amuțește, pur și simplu! Nicăieri în lume nu se pot vedea, reunite, atîtea talente autentice, atîtea valori în devenire. Numai cîteva dintre ele sînt mai înalte decît... birna de gimnastică, dar talia contează foarte puțin, cel mai puțin adică, aici unde pînă și cea mai micuță gimnastă jonglează cu rondele flic-flack, unde binecunoscutul „șpagat” e floare la ureche pentru oricine, rămînînd un banal element de încălzire, alături de la fel de cunoscutul „pod”. Partea de început a antrenamentului e, de-acum, o lecție știută pe de rost de toate gimnastele, o suită de exerciții executate în formație de cerc, pe covorul sălii, dovedind că, pe tăcute, toată lumea se află într-o permanentă întrecere!

...Două ore, 120 de minute efective, nimeni nu s-a odihnit nici măcar o secundă, fiecare moment de „respiro” însemnînd un prilej pentru repetarea unei mișcări, pentru o întindere de braț sau de picior, pentru o „poză” de final de exercițiu... Am trecut în revistă fiecare mic amănunt, privind fermecați la acest antrenament obișnuit și, totuși, atît de fascinant pentru spectatorul de ocazie. Un antrenament de gimnastică poate fi oricînd un film, iar dacă „eroinele” sînt micuțele eleve ale Clubului sportiv școlar Cetate Deva, filmul va candida, cu certitudine, la un premiu!

Abia cînd sala a rămas pustie, fetele plecînd spre saună, spre dușuri, apoi spre masă și dormitoare, începem să notăm cîteva dintre numele care vor deveni mîine celebre.

Daniela Silvaș este cea mai tînără campioană de gimnastică a României, dominînd cu autoritate întrecerea din acest an a generației a IV-a, de după Nadia Comăneci. O privisem pe Daniela cu un interes aparte. Ne fusese recomandată cu căldură, ca o veritabilă „șefă de promoție”. Ni se pare, însă, puțin ciudat ca ea să se afle cu... patru generații în urma Nadiei. Să fie Nadia atît de... bătrînă? Cu certitudine nu, dar Daniela e foarte-foarte tînără, la cei 10 ani ai ei avînd doar... jumătate din vîrsta mării campioane.

Surorile Cecilia și Liana Joc sînt partenerele de echipă ale Danielei și se mîndresc cu faptul că au fost incluse în garnitura reprezentativă de categoria a IV-a. La fel de mîndre sînt și gimnastele din generația 5, Luminița Cazan, Laura Guță, Maria Rugaci și Maria Ioana, ele cucerind recent titlul republican la campionatele naționale de gimnastică ale școlilor generale. Iar lista poate fi continuată cu multe alte nume, dintre cele peste 300 care figurează pe listele Școlii generale 7 Deva, în caietele antrenorilor de aici. Să vi-i prezentăm, însă, și pe ei: soții Ana și Ferdinand Ghenadie pregătesc grupa de categoria a IV-a, profesorul Cristian Enoiu a condus antrenamentele echipei școlii, Ana Ghenadie, Vasilica Grecu, Ion Cărpinișan și Ion Bulacu sînt alte cadre didactice care se ocupă, cu dragoste și pasiune, de creșterea gimnastelor Devei. Iar munca lor este condusă și îndrumată cu deosebită grijă, cu rîvnă și dragoste de meserie, de profesorul Mihai Bănulescu, directorul școlii.

Copii, dacă aveți talent în gimnastică, veniți la Deva. Veți face antrenament în sala cu cercuri olimpice, veți fi alături de Emilia Eberle, Rodica Dunca, Dumitrița Turner, alături de Lavinia Agache, Ecaterina Szabo și Mihaela Stănuleț, veți fi colege de școală cu campioana europeană Cristina Grigoraș și vă veți pregăti acolo unde s-a pregătit Nadia Comăneci!

Iar dacă tot veniți la Deva, nu mai întrebați unde e sala de gimnastică! O veți găsi ușor: e sub Cetate!

HORIA ALEXANDRESCU

SPORT •

6 CAMPIONI

despre secretele performanțelor

De mulți ani se vorbește tot mai insistent despre așa-zisele secrete ale marilor performanțe sportive. Se caută explicații pentru super-rezultate, se fac presupuneri, se încearcă găsirea unor „rețete”. Dar nimeni nu e mai în mă-

NADIA COMĂNECI

sură să vorbească despre marile performanțe decât performerii înșiși, așa că, în căutarea răspunsului, ne-am adresat citorva dintre cei mai valoroși sportivi români, apreciați deopotrivă și pe plan internațional.

Deci, 6 mari campioni ai sportului românesc ne răspund la întrebarea: „Care este secretul performanțelor dumneavoastră?”

NADIA COMĂNECI : Aș spune că...
încăpăținarea !

Mi s-a pus de atâtea ori această întrebare și am ridicat din umeri de tot atâtea ori, încât am început să mă întreb eu însămi dacă am un asemenea secret ! S-ar fi putut să fie vorba de o înclinație innăscută pentru gimnastică, dar nu e asta, pentru că n-am auzit de un sportiv talentat care să reușească de mai multe ori numai din talentul său ! M-am gândit că secretul meu e munca, deseori dură, pe care o desfășor în sala de antrenament. Dar nu e numai asta. Așa am ajuns la ideea care mi se pare cea mai apropiată de adevăr. Aș spune că am reușit datorită... încăpăținării mele, o încăpăținare în sensul bun al cuvintului, o tenacitate, dacă vreți, deși nu-mi place expresia. Eu mă încăpăținez să cred că pot reuși ceva ce nu-mi reușește din 1000 de încercări ! Mă încăpăținez să cred că nici un element nu e imposibil, mă încăpăținez să cred în victorie și în puterile mele. E drept, uneori am ajuns la supraevaluare și, într-un tirziu, s-a mai și întâmplat să renunț, dar dacă e să pun în balanță cât am reușit prin încăpăținare și cât nu am reușit, atunci mă bucur că sînt o încăpăținată ! Dacă asta se poate numi un secret, atunci v-am dezvăluit secretul meu !

IVAN PATZAICHIN : La noi, e o
vorbă : „Victoria sau nimic !”

Se spune că prin longevitatea mea și a performanțelor mele sînt un fenomen și, ca orice fenomen, trebuie să am o explicație. S-a și scris o carte despre mine, o carte intitulată „Secretele lui Patzaichin”. Dar oricît ați căuta, eventualele secrete în paginile

SANDA TOMA

cărții, nu le veți găsi, pentru că ele nu există ! Dar dacă e vorba să dau o explicație, atunci ea e legată de ceva de loc secret. La noi, în Deltă, la Mila 23 oamenii au o vorbă : „Victoria sau nimic !” La noi se onorează numai câștigătorul, cel de pe locul doi chiar dacă are în urmă alți 100, nu e decit tot un învins. M-am născut în acest spirit și am trăit sub semnul lui, am iubit victoria și am luptat pentru obținerea ei până la epuizare. Am în urmă aproape 15 ani de activitate competițională, 15 ani de muncă și de sacrificii, dar cele 22 de medalii olimpice, mondiale și europene, pe care le-am dobândit, m-au răsplătit pe deplin. Și dacă ar trebui să dau un sfat prietenilor mei mai mici, care pășesc acum pe tărîmul sportului, le-aș spune un singur lucru : Luptați numai pentru victorie ! Asta e marele secret !

CARMEN BUNACIU : „Secretul trebuie căutat dincolo de oboseală !”

Înainte de orice aș vrea să-mi exprim recunoștința pentru includerea în rîndul celor mai reprezentativi performeri ai sportului românesc. Eu n-am realizat nici pe departe ce au realizat un Patzaichin, o Nadia Comăneci sau o Sanda Toma, dar îmi doresc sincer acest lucru. Întorcîndu-mă la întrebare, cred că trebuie pornit de la un lucru la care toți sportivii ajung obligatoriu : OBOSEALA. Antrenamentele lungi și grele, solicitările intense, lupta cu cronometrul și cu... kilometri conduc inevitabil spre acel „punct mort” în care oboseala te paralizează. Cine are tăria să treacă de acest punct.

ajunge campion, cunoscînd „marele secret”. În anii mei de activitate am avut destule asemenea momente de sleire, clipe îngrozitoare cînd aș fi fost bucuroasă să ies din apă și să plec la un film ! Am avut, însă, tăria să rezist și să înot în continuare, biruind oboseala și limitele teoretice ale organismului meu. Apoi, a urmat ceva foarte firesc, totul reluîndu-se de la capăt,, dar conducînd spre alt și alt record ! Deci, după mine, secretul trebuie căutat dincolo de... oboseală. Și va fi descoperit !

SANDA TOMA : „Omul potrivit la locul potrivit !”

Secretul meu e că am descoperit canotajul ! Poate știți, poate nu, dar eu încercasem înainte și în alte sporturi, stabilindu-mă, la un moment dat, la atletism. Eram înaltă, puternică și ambițioasă, iar antrenorii îmi prevedeau o frumoasă carieră de aruncătoare. Dar timpul trecea și eu băteam pasul pe loc. Pînă cînd, într-o zi, am descoperit schiful sau m-a descoperit el pe mine, nu mai contează ! Ajunsă în barcă, am înțeles că abia atunci îmi descoperisem vocația și am luat totul de la început. Bineînțeles, a fost greu și este la fel de greu în continuare, dar eu și schiful meu sîntem aceeași ființă, biruind împreună oriunde mergem.

Multe fete ar vrea să devină gimnaste, cum ar vrea să fie actrițe celebre. Poate că mi-ar fi plăcut și mie același lucru dar, e cert, nu puteam realiza ce am realizat în canotaj. După părerea mea, deci, vechiul proverb românesc ne oferă dezlegarea misterului : „Omul potrivit la locul potrivit” !

CORNELIU ION : „Nimic, la voia întîmplării !”

S-ar putea să scriu aceste rînduri sub influența meseriei mele de cibernetician, dar scriu cu convingerea că am reușit urmînd cu strictețe acest drum. În cariera mea sportivă, totul a fost și este planificat pînă în cele mai mici amănunte, de la banalele exerciții de încălzire, la îmbrăcămîntea de antrenament și la... curățarea pistolului cu care trag. Fiecare lecție de pregătire, fiecare zi și fiecare loc de antrenament sau concurs își are parametrii săi, condițiile sale specifice, de care trebuie să ții cont și la care trebuie să te raportezi. Eu am căutat ca, împreună cu antrenorul meu, să planific totul și să am în vedere toate aceste amănunte, fără de care munca și talentul, oricît de mari ar fi, nu s-ar putea finaliza în rezultate de răsunet. Nimic la voia întîmplării, totul pro-

gramat și prevăzut. Hazardul nu a născut decât arareori mari performanțe, dar niciodată două la același sportiv !

CONSTANTIN NICOLAE : „Ajută-te... singur !”

În sportul meu, judo, e nevoie de răbdare, de curaj, de forță, de viteză și de inteligență, iar eu nu știu pe nimeni care să fi avut toate aceste calități la început de drum, drumul către virful piramidei. Eu eram un băiat slăbuț și timid, când am pășit prima oară în sala de antrenament. Mai toți râdeau de mine și spuneau că n-o să ajung niciodată un judoka adevărat. Nu i-am crezut și, în consecință, n-am așteptat nimic de la nimeni, călăuzindu-mă după principiul că singurul care mă poate ajuta sînt... eu însumi ! Am urcat din greu, deloc rapid, treptele măiestriei sportive dar, odată cucerită prima medalie, am înțeles că mă aflu pe drumul cel bun. Am cucerit întii un bronz european, apoi un argint, iar anul acesta am devenit campion continental. Dacă mă întreabă cineva cum am reușit, răspund imediat : „Nu m-a ajutat nimeni, iar dacă vrei să reușești ca mine, ajută-te singur !” În fond, nu e vorba de nici un secret, ci de puterea

CONSTANTIN NICOLAE

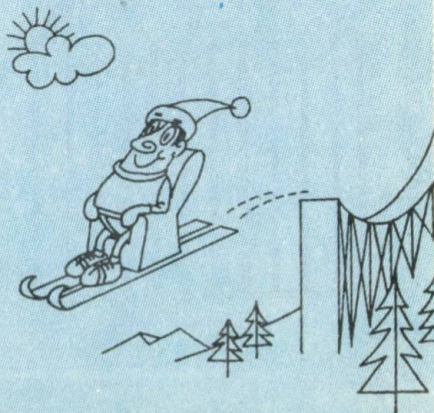
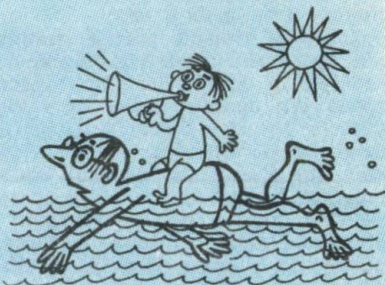

de autodepășire și de ambiția de a reuși ceva.

*

Frumoase și interesante toate aceste părerii, cărora le-am fi putut adăuga multe alte răspunsuri ale altor campioni de aceeași talie cu interlocutorii noștri. Cum, însă, spațiul nu ne permite, lăsăm problema deschisă pînă la almanahul viitor, iar vouă, cititorilor, vă propunem să alegeți una dintre devizele campionilor care vi s-au desțînuit acum. Marea performanță vă e la îndemînă. Rămîne numai să găsiți drumul spre ea.

HORIA ALEXANDRESCU

APARAT PENTRU DEMONSTRAREA

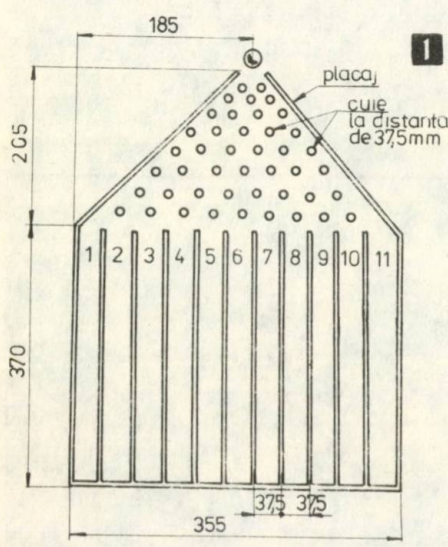
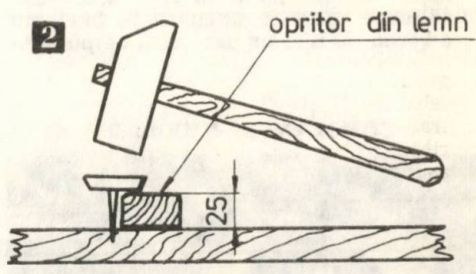
CALCULULUI PROBABILITĂȚILOR

Materialele necesare sînt : scîndură de brad groasă de 12—15 mm (sau pal) ; placaj gros de 2—3 mm ; cuie lungi de aproximativ 35 mm ; folie de material plastic rigid, transparent, gros de 1—2 mm ; substanță adezivă (aracetin sau lipinol) ; o bilă cu diametru de aproximativ 15 mm din sticlă, metal ori material plastic.

Tăiați și finisați părțile componente ale aparatului potrivit dimensiunilor indicate în desene. Urmăriți desenul 1: placa din spatele cutiei este formată dintr-o bucată de scîndură, părțile laterale și pereții despărțitori interiori sînt din placaj, iar capacul translucid (care se fixează în partea din față) din material plastic incolor. Bateți în placa din spate nouă rînduri de cuie, dispuse ca în desen, cu grija ca distanța dintre ele să fie riguros aceeași. Apoi — atenție ! — cuiele (de preferat din oțel) trebuie să fie perfect drepte și, bătute, să aibă toate exact aceeași lungime. Pentru aceasta folosiți ca reper o bucățică de lemn, un fel de opritor pentru ciocan, și loviți cuiele pînă cînd ciocanul atinge opritorul, iar floarea cuiului ajunge exact la nivelul acestuia, ca în desenul 2. Pereții exteriori ai cutiei aparatului pot fi montați lipindu-se respectivele piese decupate din placaj cu substanță adezivă și

consolidîndu-i cu ajutorul cîtorva cuie subțiri. După aceea, lipiți și cei zece pereți interiori de placaj, avînd mare grijă ca ei să se afle în poziție perfect verticală și dispuși la distanțe egale. Așteptați pînă cînd toate piesele lipite se usucă și se fixează bine, apoi numerotați cele 11 compartimente (șanțuri) și fixați deasupra cutiei capacul transparent, fie prin lipire (cu lipinol, stirocol, prenandez), fie cu ajutorul unor cuie subțiri sau șuruburi pentru lemn.

Cu aceasta ați terminat construcția aparatului necesar cercetării matematice pe care v-o propunem ceva mai departe. Deocamdată priviți cutia și încercați să-i înțelegeți funcționalitatea.

Arată ca un joc, constînd dintr-o cutie împărțită în 11 șanțuri egale, deasupra cărora se află un număr de nouă rînduri de cuie dispuse simetric atît spre dreapta cît și spre stînga, sus ca și jos, începînd de la rîndul central, cel de deasupra șanțului nr. 6.

Presupuneți că ați așezat aparatul în poziție perfect verticală și că prin deschizătura de sus lăsați să cadă bila pe care v-ați procurat-o. Ea va lovi în mod obligatoriu primul cui, apoi își va continua drumul, spre dreapta sau stînga, și tot astfel pînă cînd se va opri pe fundul unuia din cele 11 compartimente. Da, dar în care dintre acestea ?

— În oricare — puteți răspunde, și aveți, desigur, dreptate, numai că întrebarea poate fi formulată și mai precis : cîte șanse are bila de a intra în primul compartiment, cel notat cu numărul 1 ?

— Păi... din moment ce sînt 11 compartimente, cuiele sînt dispuse simetric și jocul este așezat perfect vertical (fără nici o înclinare spre dreapta sau stînga), există o șansă din 11 ca bila să se oprească pe fundul șanțului nr. 1.

Pare logic, nu-i așa? Și totuși... este o logică pripită, aparentă. Matematica ne demonstrează că șansa ca bila să ajungă în compartimentul nr. 1 este mult mai redusă, ea fiind doar de... dar STOP! Să luăm totul de la început, pentru a înțelege împreună alfabetul calculului probabilităților.

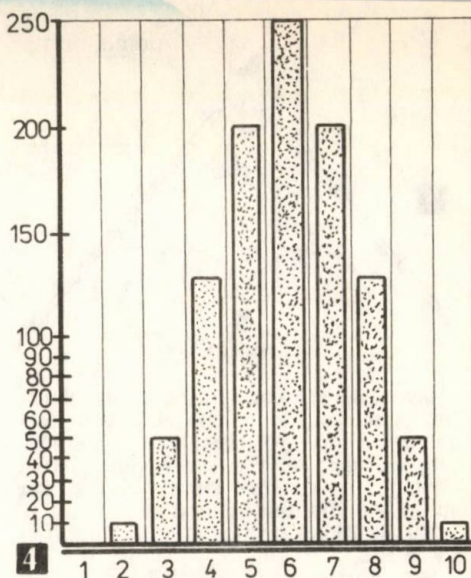
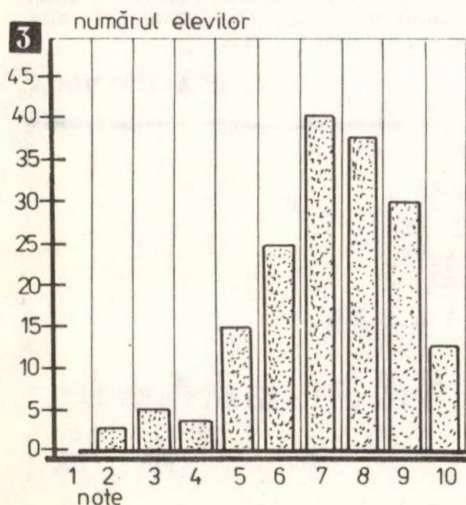
Matematicienii au stabilit o formulă generală pentru probabilități de acest fel. Dacă E este numărul de evenimente egal probabile și F numărul evenimentelor favorabile (printre precedentele), probabilitatea de a obține un rezultat favorabil (PF) este:

$$PF = F/E$$

Statistica este o aplicație a calculului probabilităților. În general, matematicienii care lucrează în acest domeniu încep prin a clasa o serie de date care le servesc drept... materie primă. Este ceea ce face, de exemplu, un profesor cînd desenează graficul rezultatelor obținute la un examen. El alcătuiește o curbă care ar putea să semene cu aceea din desenul 3.

Statisticienii operează cu astfel de grafice pentru a pune în evidență tot felul de fapte. Astfel, voi ați putea trasa cite un grafic asemănător referitor la aranjarea în ordine a unor date asupra înălțimii elevilor din școală:

- înălțimea fiecărui băiat;
- înălțimea fiecărei fete;
- înălțimea tuturor elevilor (fete + băieți).

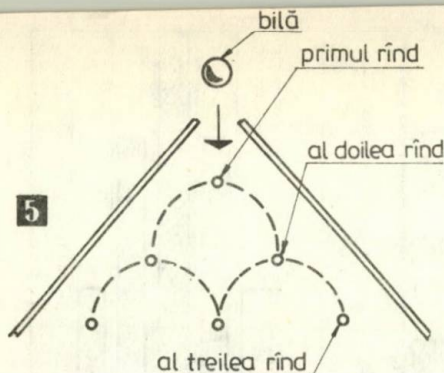
Sau referitor la alte date, cum ar putea fi: numărul de aruncări la coș ale unei mingi de către copii între 11—14 ani; durata vieții unor oameni care în anul 1950 aveau 30 de ani etc.

Strălucitul matematician german Karl Friedrich Gauss, care a trăit între anii 1777 și 1855, a studiat acest fel de grafice și curbele corespunzătoare. El a enunțat o lege care-i poartă numele. De fiecare dată cînd datele pot fi clasate după legea lui Gauss, curba care rezultă seamănă celei din figura 4 și are aproximativ forma unui clopot.

Dacă, de exemplu, numărul unor elevi care se prezintă la un examen este nelimitat, fără a se face o selecție prealabilă, graficul notelor obținute de toți aceștia va fi o curbă a lui Gauss. Cu alte cuvinte, curba lui Gauss este o curbă ideală. În practică, rezultatele se apropie de curba regulată; dar cu cît numărul datelor este mai mare, cu atît curba este mai regulată și se apropie de curba lui Gauss.

După această punere în temă, să revenim la șansa pe care o are bila aparatului construit de voi de a intra în compartimentul nr. 1.

Din punct de vedere matematic, dacă veți urmări drumul unei bile pe întregul său parcurs, este ușor de înțeles care sînt șansele ei de a intra în oricare dintre cele 11 compartimente. După ce a lovit primul cui, ea nu poate merge decît sau spre dreapta sau spre stînga (direcția în care se află compartimentul nr. 1). Cînd bila va atinge unul din cuiele celui de al doilea rînd (reamintiți-vă că sînt nouă rînduri de cuiele), ea va avea din nou două posibilități: spre dreapta sau spre stînga. Există deci iar o șansă din două ca bila să treacă spre stînga acestui cui. Dar priviți figura 5, care

reprezintă schema mișcării în detaliu. Aici sînt două cuie și există deci patru poziții posibile. În consecință, bila nu are decît o șansă din... patru pentru a trece spre stînga cuiului din stînga al rîndului al doilea.

Nu uitați formula de mai înainte : $PF = F/E$.

Bila ajunge apoi pe cel de al treilea rînd de cuie. Aici, la cuiul plasat cel mai spre stînga, ea are o șansă din două de-a merge la stînga. Calculați însă pe desen care sînt toate combinațiile posibile pentru acest al treilea rînd ; veți constata că de această dată sînt opt. Observați că nu există decît două posibilități pentru fiecare din cuiele exterioare ale rîndului al treilea, dar pentru cuiul central sînt patru. Probabilitatea ca bila să treacă la stînga cuiului din stînga este de $1/8$. Ea este aceeași și pentru trecerea bilei prin dreapta cuiului din dreapta. În momentul în care bila ajunge la rîndul al patrulea, numărul evenimentelor egal probabile se dublează. Bila nu are decît o șansă din 16 de a trece spre stînga cuiului din stînga. Se poate determina numărul pozițiilor posibile calculîndu-se cîte trasee diferite pot fi pentru fiecare cui. Vă propunem să încercați a face acest calcul.

Pe schema din figura 6 fiecare fracție scrisă cu cifre îngroșate indică pro-

babilitatea ca bila să treacă la stînga cuiului corespunzător. Fiecare fracție scrisă cu cifre subțiri indică probabilitatea ca bila să treacă la dreapta cuiului în cauză. Pentru fiecare rînd, suma acestor probabilități este egală cu 1. Frația înscrisă în fiecare compartiment indică probabilitatea ca bila să ajungă acolo. Schema vă înfățișează numai primele patru rînduri, apoi ultimul rînd și cele 11 compartimente.

Să luăm ca exemplu compartimentul nr. 4. Cuiul plasat între compartimentul nr. 3 și compartimentul nr. 4 poate devia bila către dreapta și s-o trimită în compartimentul nr. 4 ; se vede că probabilitatea ca acest eveniment să se producă este de $36/1024$. Apoi cuiul situat între compartimentele 4 și 5, făcînd să devieze bila spre stînga, poate s-o trimită în compartimentul nr. 4 cu probabilitatea de $84/1024$. Probabilitatea finală ca bila să-și termine cursa în compartimentul nr. 4 este suma acestor două posibilități, adică $120/1024$.

Dacă aveți suficientă răbdare și dorința de a verifica fenomenul, vă propunem să faceți încă o experiență : lăsați să cadă bila prin aparat de 1024 ori și notați de fiecare dată în care compartiment s-a oprit. Desenați după aceea un grafic al căderilor bilei ; el va arăta aproximativ ca acela din figură.

Și acum., cîteva precizări în legătură cu folosirea aparatului pe care l-ați construit. Dacă veți constata că nu obțineți o curbă a probabilităților care să corespundă cu calculul matematic, să știți că de vină nu e... matematica, ci aparatul. Verificați cuiele ; s-ar putea ca unele să fie ușor îndoit sau greșit plasate, ca scîndura din spate să nu fie perfect dreaptă și netedă sau veți găsi o altă cauză (îclinarea, ovalizarea bilei etc.) care împiedică bila să circule nestînjinit.

CLAUDIU VODĂ

6

$$\frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2} = 1$$

$$\frac{1}{4} \cdot \frac{1}{4} \cdot \frac{1}{4} \cdot \frac{1}{4} = 1$$

$$\frac{1}{8} \cdot \frac{1}{8} \cdot \frac{2}{8} \cdot \frac{2}{8} \cdot \frac{1}{8} \cdot \frac{1}{8} = 1$$

$$\frac{1}{16} \cdot \frac{1}{16} \cdot \frac{3}{16} \cdot \frac{3}{16} \cdot \frac{3}{16} \cdot \frac{3}{16} \cdot \frac{1}{16} \cdot \frac{1}{16} = 1$$

$$\frac{1}{32} \cdot \frac{1}{32} \cdot \frac{4}{32} \cdot \frac{4}{32} \cdot \frac{6}{32} \cdot \frac{6}{32} \cdot \frac{4}{32} \cdot \frac{4}{32} \cdot \frac{1}{32} \cdot \frac{1}{32} = 1$$

1	1	9	9	36	36	84	84	126	126	126	126	84	84	36	36	9	9	1	1
1024	1024	1024	1024	1024	1024	1024	1024	1024	1024	1024	1024	1024	1024	1024	1024	1024	1024	1024	1024
$\frac{1}{1024}$	$\frac{10}{1024}$	$\frac{45}{1024}$	$\frac{120}{1024}$	$\frac{210}{1024}$	$\frac{252}{1024}$	$\frac{210}{1024}$	$\frac{120}{1024}$	$\frac{45}{1024}$	$\frac{10}{1024}$	$\frac{1}{1024}$									

DOSAR

SÎNTEM ÎN „EPOCA DE PLASTIC“ ?

În 1863, doi industriași americani instituie un premiu de zece mii de dolari pentru realizarea unui material din care să se poată fabrica bile de biliard. În același an frații Nyatt din Chicago obțin premiul producând celuloidul — primul material plastic cunoscut de om. A trebuit să treacă încă 77 de ani pînă ce omenirea a înscris în cartea civilizației „anul de aur“ al „erei maselor plastice“. Abia în 1940 s-a descoperit nylonul — materialul care a generat o nouă viziune asupra modelui, dar care a adus totodată schimbări radicale în tehnologiile de fabricare a țesăturilor. Producția mondială de materiale plastice începută, practic, în urmă cu 30 de ani, a depășit în prezent 27 de milioane de

tone produse în urmă cu aproximativ un deceniu. Totodată, studiile de prognoză prevăd o producție de circa 420 de milioane în 1990 și 1 700 de milioane de tone în anul 2000.

Materialele plastice și-au creat așa-dar, ca și piatra sau bronzul, o eră a lor. Producția și consumul de materiale plastice pe plan mondial cunosc o creștere spectaculoasă, de la an la an. Dacă în 1970 consumul acestora reprezenta, în kg/locuitor, doar 7 la sută față de consumul de metale, în deceniile următoare această proporție va ajunge la 14 la sută în 1980, 31 la sută în 1990 și 72 la sută în 2000 ! Aceste calcule, bazate pe extrapolare, vor fi substanțial îmbunătățite însă de noile cuceriri ale

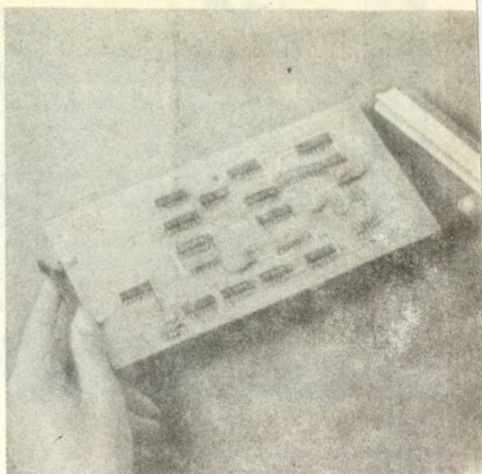

științei. Este evidentă preponderența pe care o capătă materialele plastice în concurența cu metalul, mai ales în construcții. Estimările privind consumul materialelor plastice, comparativ cu cel al unor materiale de construcție, în perioada 1970—2000 arată că primele au depășit în volum și tonaj încă din 1970 consumurile de aluminiu, cupru și zinc luate la un loc. În 1985, consumul de materiale plastice pe locuitor îl va depăși în volum chiar și pe cel de oțel. Adică, ceea ce reprezintă metalul în construcții azi, în anul 2000 va fi reprezentat de masele plastice ! De aceea, se poate afirma că încă de pe acum materialele plastice reprezintă un veritabil barometru al dezvoltării economiei.

S-ar putea ca cineva să întrebe : de ce atîta atenție pentru masele plastice ? Răspunsul cel mai indicat ar fi: pentru multiplele avantaje pe care le oferă utilizarea lor. Să amintim doar că înlocuirea pieselor metalice cu piese din mase plastice micșorează de 3—4 ori greutatea, reduce de 1—3 ori costurile de prelucrare și cu 15—16 la sută consumul de energie. În industria de automobile, de exemplu, utilizarea parțială a maselor plastice în locul pieselor metalice scade consumul de metal cu 20—25 la sută, iar prețul de cost cu 20 la sută. Dacă în 1966, în industria de automobile a S.U.A. se consumau 13 kg mase plastice pentru un vehicul, în 1970 s-a ajuns la 45 kg, iar în anul 1980 creșterea ajunsese pînă la 135 kg. Industria de automobile a lumii utilizează cca 3 000 de piese componente din materiale plastice. S-a ajuns ca peste trei sferturi din partea vizibilă a interiorului unui autovehicul să fie produsă din materiale plastice.

Dar nici pe departe industria de autovehicule nu este cel mai mare consumator de materiale plastice. Practic, nu există domeniu al economiei în care aceste materiale să nu-și găsească într-un mod sau altul utilizarea. Pixul cu care scriem — și care am avut impresia că este metalic — a fost confecționat dintr-un material plastic. La noi, însă, a ajuns metalizat. La fel și unele fructiere, platouri, butoni, rame, accesorii pentru marochinări și încălțăminte, articole de bijuterie etc. Și aceasta fără a trece la enumerarea atîtor și atîtor obiecte de uz strict industrial.

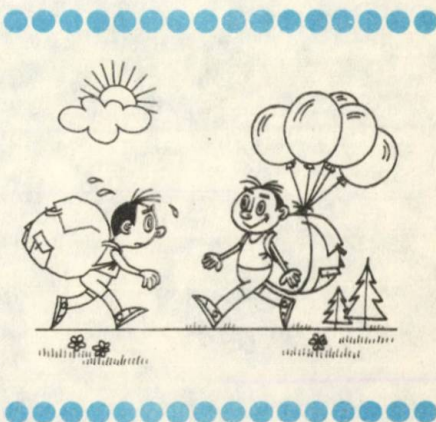
Se ridică și aici o problemă : de ce este necesară metalizarea ? Din mai multe motive, pe primul loc situîndu-se cel de sporire a aspectului estetic. Pe de altă parte, sînt cazuri (un singur exemplu : farurile de la mașini) cînd se cer proprietăți optice speciale pe care numai suprafețele metalice sînt capabile să le confere. Și iată încă un as-

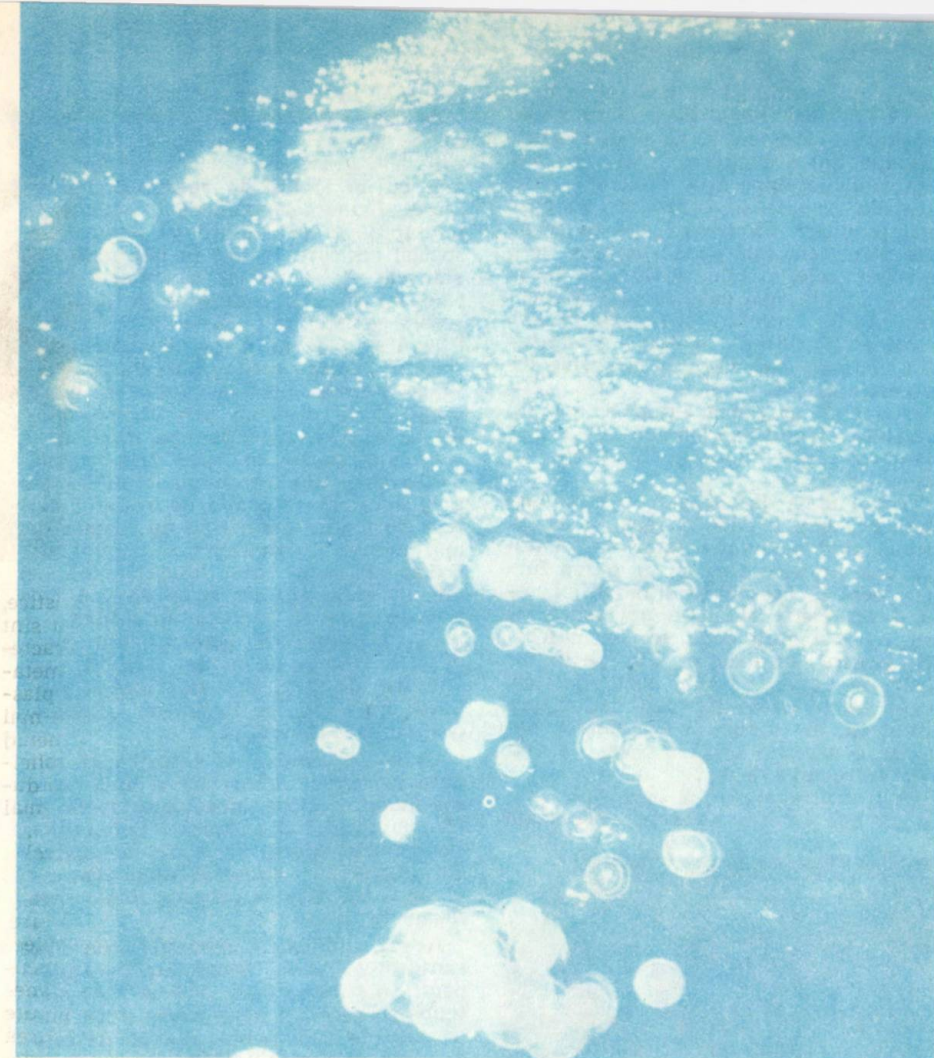

pect, deloc neglijabil : masele plastice, așa cum le cunoaștem cu toții, nu sînt conductoare de electricitate, caracteristică pe care numai o peliculă metalică o poate face prezentă. Masele plastice metalizate pot concura cu cele mai bune metale. În Franța vasele de menaj astfel obținute sînt deosebit de solicitate, avînd — susțin specialiștii — o durată de întrebuințare de cinci ori mai mare decît cele metalice !

Progresele înregistrate la capitoul metalizării maselor plastice devin tot mai evidente. În unele țări s-au realizat linii automatizate de metalizare. Timpul necesar „metamorfозării“ obiectelor pînă a ajunge să nu le mai recunoaștem era în urmă cu ani de domeniul orelor. Acum chiar și cele 9 minute necesare în Japonia pentru metalizarea unei caroserii de autoturism (este vorba de încercări experimentale) par să nemulțumească. Oricum, viitorul ne rezervă surprize și în acest sens.

IOAN VOICU

TOTUL DESPRE O PICĂTURĂ DE APĂ

Umanitatea cu milenara sa cultură materială și spirituală, este profund legată de existența acestui lichid, aparent banal, care este apa. Căci picătura de apă deține toate tainele vieții. Prezența ei se face simțită pretutindeni în aerul pe care-l respirăm, în solul care ne oferă roadele sale, în adâncurile pământului. Fără ea nici o ființă de pe planeta noastră nu ar putea trăi. Circa două treimi din greutatea corpului omenesc sînt... apă. Ea este roua dimineții, fulgul de zăpadă, picătura de ploaie. Tot apa este maestrul dirijor al climei și sculptorul naturii, căci în călătoriile ei perpetue a tăiat văile adînci ale munților, a săpat grotele și peșterile planetei. Exis-

tența apei condiționează dezvoltarea tuturor activităților omenesti. Marile cursuri de apă au fost leagănul înfloritoarelor civilizații ale trecutului și tot pe malurile acestora și-au ridicat lăcașurile, acum, în secolul XX, marile industrii.

Dar de cîtă apă dispune la ora actuală planeta noastră și cum o consumăm ?

Rezerva totală de apă a Terrei a fost estimată la 1,5 miliarde kilometri cubi, acoperind circa trei sferturi din suprafața planetei. De mii și mii de ani această zestre a planetei rămîne constantă, nici un litru mai mult, nici un litru mai puțin. Dar 97 la sută din această cantitate este prea sărată

pentru ca omul să o poată consuma direct și numai restul de 3 la sută este apă dulce. Mai mult de trei sferturi din apa dulce a omenirii se află însă depozitată în împărăția ghețurilor vechi din Arctica și Antarctica, în ghețarii munților. Practic, apa dulce de care dispunem este aceea pe care ne-o dau izvoarele, riurile și fluviile, lacurile și bălțile, apa care se află în permanență în atmosferă și pinzele de ape freactice zăgăzuite în straturile pământului : în total, cam 1% din rezervele totale ale planetei.

Până când ar putea satisface această cantitate trebuințele oamenilor, ținând seamă și de ritmul de creștere al populației ?

Pentru a ne da seama ce înseamnă acest procent, trebuie să arătăm că, și atunci când populația lumii se va dubla, apa pe care o avem ar putea furniza pentru fiecare locuitor al planetei 4500 metri cubi pe an, adică de trei ori mai mult decât se consumă astăzi pentru un locuitor din țările industriale dezvoltate. Cu toate acestea, auzim vorbindu-se tot mai des despre faptul că, în viitor, s-ar putea declanșa o așa-zisă criză a apei. Vă veți pune întrebarea de ce ?

Unul dintre motive îl constituie faptul că apa dulce nu este repartizată

uniform. În timp ce țările industrializate dispun de cantități de apă pe care foarte adesea le risipesc, și, ceea ce este mai grav, poluează cursurile de apă cu tot felul de reziduuri industriale, dăunătoare sănătății viețuitoarelor, aproape un miliard de oameni, în special cei care trăiesc în regiunile rurale ale Asiei, Africii și Americii Latine, nu au nici cantitatea de apă necesară existenței : 2—3 litri zilnic. Cîteva sute de milioane de oameni suferă din cauza consumului de apă insalubră, circa 25 000 de oameni își pierd viața zilnic datorită diferitelor maladii ce se transmit prin apă. Deși agricultura absoarbe, mai ales prin irigații, 80 la sută din consumul mondial de apă, sute de milioane de oameni suferă de foame pentru că nu dispun de apă necesară ogoarelor și animalelor. Există țări unde, de-a lungul a zeci de ani, nu cade nici un strop de apă. Într-o regiune a deșertului chilian a plouat în anul 1946, pentru prima oară, după o secetă de 91 de ani. Vă mai amintiți, desigur, cîtă suferință a provocat lipsa ploilor în țările africane din regiunea Sahelului.

Urișul mecanism al naturii care asigură permanența mișcare a apei (prin așa-numitul ciclu hidrologic) riscă să fie periclitat din cauza poluanților care, odată ajunși în apele oceanelor, pot împiedica procesul de evaporare al apei pe care o primim înapoi sub formă de ploaie.

Astăzi, industria modernă consumă cantități tot mai însemnate de apă : pentru obținerea unei tone de fibre sintetice se cere un consum de 2 000 metri cubi de apă, pentru o tonă de cauciuc sau aluminiu — 1 500 m.c., pentru o tonă de hirtie de ziar — 900 m.c., iar pentru o tonă de oțel — pînă la 200 m.c. Ce se va întîmpla peste 30 de ani, să spunem, cînd industriile lumii vor fi mult mai dezvoltate, cînd producția de bunuri materiale va fi mult mai mare ?

Pentru a evita apariția acelei posibile crize de apă despre care am vorbit mai sus, specialiștii și experții acestui domeniu au căutat permanent soluții pentru a diversifica sursele noastre de aprovizionare cu apă potabilă. Astăzi omul a trecut la desalinizarea apei marine, la condensarea ceții, la provocarea deliberată a avalanșelor de zăpadă, la topirea piscurilor de gheață pentru a crea lacuri cu apă dulce. Unii oameni de știință și-au îndreptat privirile spre aisberguri, imaginînd diferite proiecte prin care uriașii de gheață, odată desprinși din calotele glaciare și porniți în derivă, ar

putea fi transportați, cu ajutorul unor remorchere de mare forță, pînă în țări lipsite de apă, cum ar fi, de pildă, Arabia Saudită. Acolo, sub influența razelor solare, spun ei, prin topirea gheții s-ar putea obține una dintre cele mai pure ape dulci și, în același timp, răcorirea atmosferei toride, prin scăderea temperaturii aerului cu 2—3 grade.

Dar pînă cînd asemenea proiecte vor deveni realizabile, omul este dator să dea dovadă de chibzuință în consumul apei de care dispune în prezent. De aceea, o astfel de problemă, care interesează deopotrivă pe toți locuitorii planetei, a fost luată în atenția O.N.U. care a decis ca deceniul 1981—1990 să fie deceniul internațional al apei potabile. În cadrul programului prevăzut pentru acest deceniu se are în vedere ca, pînă în anul 1990, toți locuitorii planetei să aibă apa potabilă necesară.

Multă vreme compoziția chimică a apei a fost învăluită de mister. Printre cei care au încercat să realizeze sinteza apei, înaintea lui Antoine Laurent Lavoisier (sec. XVIII) s-au aflat chimiștii amatori englezi Henry Cavendish și Joseph Priestley. Nici unul dintre aceștia nu a putut explica, însă, științific, fenomenul. Singurul care a dat explicația corectă a fost Lavoisier care, prin această experiență, și prin altele care i-au urmat, este considerat fondatorul chimiei moderne.

În zilele noastre chimia apei nu se mai rezumă doar la cunoscuta formulă H_2O . Știința a demonstrat că prin diferite combinații ale hidrogenului sînt posibile — teoretic — circa 18 sub-specii de apă.

La începutul articolului nostru arătam că apa are și marea misiune de a fi maestru dirijor al climei. Un rol însemnat în îndeplinirea acestei misiuni îl au oceanele care constituiearele marea rezervor de căldură al sistemului climatic al Pămîntului. Prin uriașa oglindă pe care o reprezintă suprafața acestora se absorb cantități considerabile de energie solară, restituită apoi lent în atmosferă. Astfel se întreține un regim termic acceptabil pentru toate organismele vii. O mare parte din această căldură participă și la transformarea apei în vapori care se incorporează în atmosferă. De altfel, Soarele, oceanele și atmosfera terestră formează o uzină de distilare și o rețea de distribuție a apei de dimensiuni gigantice. Căldura solară evaporă anual circa 350 000 de kilometri cubi de apă ce provine din oceane și 70 000 kmc de apă provenind de pe continente. Prin circulație atmosferică acești vapori de apă sînt repartizați în jurul

globului și urmează să se reîntoarcă pe planetă sub formă de precipitații. Din această cantitate circa 100 000 kmc cad pe suprafața continentelor. Dar, așa cum am mai menționat, precipitațiile nu cad uniform pe suprafața planetei. Acest fapt duce, în unele regiuni, la secete prelungite.

Lupta împotriva secetei, a lipsei de apă a început în urmă cu mii de ani, dar, sistematic, dusă cu armele științei, ea a pornit abia în zilele noastre. Omul secolului XX a reușit să zăgăzuiească cantități imense de apă cu ajutorul unor grandioase baraje de beton. Mii de kilometri de canale duc apa unor fluvii pe ogoare potolind setea plantelor. Astăzi lucrările de hidroameliorații sporesc în toate părțile planetei, căci pentru obținerea unor recolte tot mai bogate, irigarea solului devine o condiție esențială. Sistemul de irigații este tot mai mult aplicat chiar și în zonele umede ale planetei. În ținuturi subtropicale, de pildă, unde cad circa 1 000 ml precipitații într-o jumătate de an (cealaltă jumătate constituind așa-numitul sezon secetos), prin irigarea solului pot fi asigurate două recolte pe an. Datorită sistemelor de irigații, țăranii din sudul R.P. Chineze reușesc să obțină chiar trei recolte anual.

În țara noastră problema irigațiilor se află în centrul atenției organelor de

partid și de stat. În perioada anilor 1971—1975, de pildă, au fost prevăzute amenajări de irigații pe o suprafață de 1 250 000 ha.

Există regiuni în lume unde fără un sistem de irigații ar fi imposibil să se cultive plante. Cu ajutorul apei a fost schimbată și fața unor ținuturi deșertice. Adusă cu trudă de la mari depărțări sau scoasă din adâncuri, ea vine să stingă setea milenară a ținuturilor stăpinite de arșiță. Unul dintre pustiu-rile cărora omul i-a schimbat înfățișarea este deșertul Kara-Kum, cel mai întins deșert din Uniunea Sovietică. Aici, oamenii au luat cu asalt nisipurile, abătind apele uriașului fluviu Amu-Daria spre deșert. Acum în pustiu, pe întinderile înviorate de apă, au răsărit crânguri verzi, livezi de portocali și lămii iar pe mari întinderi se

cultivă bumbac de cea mai bună calitate.

Așa cum arată numeroase proverbe ale populațiilor care trăiesc în ținuturi deșertice, „acolo unde e apă, e și viață”. Dar, dacă ploile sînt sărace, unde să o găsești? Sub patul fierbinte al nisipurilor! Omul a găsit-o acolo, săpînd puțuri adînci. În Sahara, de pildă, au fost identificate, la adîncimi situate între 150 și 300 m, vaste întinderi de apă, care reprezintă importante rezerve potențiale pentru organizarea unor sisteme de irigații. Sondele acustice ale geologilor au relevat prezența unor adevărate mări subterane în Asia Centrală și în Extremul Orient. Vasta rețea de ape subterane descoperită în Kazahstan, în Asia Centrală și Transbaikalia reprezintă, în ansamblu, o întindere echivalentă cu șase mări Azov luate la un loc. Și astfel de rezervoare se găsesc și în Australia.

În țara noastră, resursele utilizabile de apă subterană au fost evaluate la aproximativ 5 miliarde metri cubi anual. De altfel, România socialistă se înscrie la loc de frunte printre țările care acordă o deosebită atenție combaterii poluării râurilor și gospodăririi complete a tuturor apelor țării.

ECATERINA ROȘCA

PICĂTURI DIN „BIOGRAFIA”... APEI

De la suprafața oceanului mondial se evaporă anual cîte 448 000 kmc de apă sau, altfel spus, un strat acvatic gros de 1,2 m, iar de la suprafața uscatului — 71 000 kmc de apă; așadar, întregul Pămînt elimină anual prin evaporare 519 000 kmc de apă, însă exact aceeași cantitate recade pe Pămînt sub formă de precipitații; atîta doar că precipitațiile nu sînt distribuite de natură... după un plan pe deplin util.

★

Pe globul pămîntesc, ciclul de circulație a apei în natură diferă. În unele locuri el durează cîteva luni, în altele zeci de milioane de ani. Un circuit complet al apei în hidrosferă durează circa 2 800 de ani. Cea mai lungă perioadă de „înnoire” totală o au apele freatice. Cei 60 de milioane de kilometri cubi ai volumului lor constant se

schimbă în 5 000 de ani. Oceanul Mondial, cu un volum de 1 370 de milioane kmc, se reînnoiește cam o dată la 3 000 de ani. Apele lacurilor au nevoie de 10 ani, iar cele ale fluviilor și altor ape curgătoare de numai 0,032 de ani spre a efectua un circuit complet. Oamenii de știință sovietici au calculat că locuitorii Moscovei beau o apă „în vîrstă” de cinci ani: aceasta este perioada de circulație a apei în bazinul râului Moscova. Dar apele termale din Armenia au o vîrstă de 360 de ani; apele din Caucazul de nord au circa 170 zile, cele din Kirghizia — 100 de zile, în timp ce apele termale din Mafesta (Caucaz) au... 30 milioane de ani!

★

Apa reprezintă o cantitate constantă, care nu poate fi nici mărită, ca lemnul, nici micșorată, ca în cazul petrolului sau al cărbunelui.

Un studiu privind resursele hidrologice ale Terrei indică faptul că mările și oceanele lumii (apa sărată) dețin 87% din total. Cele trei procente reprezentând apa dulce sînt și ele departe de a putea fi utilizate în întregime. Din cantitatea totală de apă dulce a planetei, doar 1% se găsește în lacuri și ape curgătoare, fiind, așadar, ușor utilizabile. Restul de 99% se găsește în formă de gheață, la mare distanță de zonele în care nevoia de apă se resimte acut, și este greu de valorificat.

Un litru de apă conține un număr de molecule egal cu numărul de kilograme al întregului glob pămîntesc, iar un nor mijlociu cîntărește aproape 300 000 tone.

În termele lui Caracalla din Roma puteau încăpea peste 20 000 de persoane. Apa consumată pe vremea aceea pe cap de locuitor atingea cantități cu care s-ar putea mindri multe orașe moderne. Apeductele romane erau lucrări tehnice de o grandoare care îi uimește chiar pe inginerii zilelor noastre.

După ultimele măsurători, mările și oceanele ocupă 70,7%, din suprafața pămîntului, uscatului rămînîndu-i 29,3%. Numai Oceanul Pacific, cu cei 197 000 000 kmp este mai întins decît toate continentele luate la un loc.

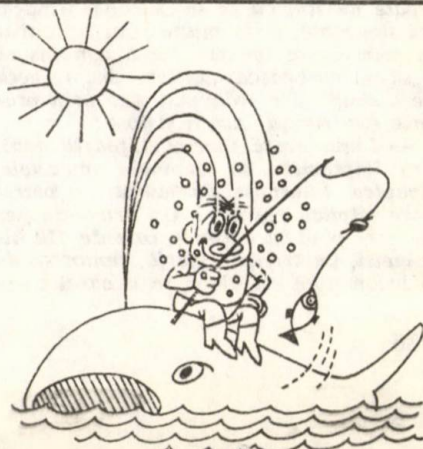
Recordul debitului de apă pe glob îl deține fluviul Amazon (America de Sud). Pe Amazon se scurg 120 000 mc apă pe secundă, de 20 de ori mai mult decît pe Dunăre. Tot Amazonul este fluviul cu cel mai mare bazin fluvial din lume, avînd o suprafață de circa 7 050 000 kmp. Amazonul transportă anual spre ocean 3 120 kmc de apă. Pe locul următor se situează fluviul Congo, iar pe locul al treilea — Gangele. Un amator de calcule extravagante a socotit că dacă toate oceanele de pe Pămînt ar seca și s-ar folosi numai fluviul Amazon pentru umplerea lor, ar fi necesari 345 000 de ani!

Intr-o viață de 70 de ani bem circa 30 000 litri de lichide, adică ne înlocuim de aproape 1 000 de ori toată apa din corp. Evident, această „circulație” a lichidelor depinde de mulți factori. Ra-

portată la greutatea corporală, cantitatea de lichide necesară scade constant odată cu vîrsta. Astfel, dacă la 6 ani este de 100 ml pentru un kilogram, la 18 ani nu mai este decît de 50 ml.

Puterea apei sub formă de valuri este extraordinară. Prin forța sa, valul se înalță uneori 30—60 m, fiind cunoscute cazuri cînd valurile au ridicat bucăți de stînci cu o greutate de pînă la 13 tone la o înălțime de 20 m. Energia unei singure lovituri a valului, măsurată de-a lungul coastei de vest a Franței, dă 75 milioane de cai putere.

Un singur petrolier modern elimină în ocean, cu prilejul unei simple „toaletă” de curățire, o cantitate de aproximativ 3 000—5 000 tone de apă otrăvită, care cuprinde, în conținutul ei, 100—200 tone de hidrocarburi pure. Și cîte asemenea petroliere nu cîntărească zi și noapte mările și oceanele lumii!

CU „ELECTRICU”

PE VALEA

TROTUȘULUI

Stau nemișcat pe scaunul îmbrăcat în piele de la bordul masivei locomotive electrice EC-122 și aștept cu nerăbdare și emoție semnalul de plecare al trenului de marfă 5341. E o zi de vară, caldă, cu soare mult, făcând să strălucească toate din jurul nostru, ca în urmă cu câteva ore cînd, din zborul avionului care mă ducea la Bacău (de unde, cu un tren personal, aveam să ajung la Adjud) priveam în golul de jos impletitura liniilor de fier, toate subțiri, desfășurate parcă dintr-un ghem albicios pe fondul negru al stației Adjud, acest mare nod feroviar, mișcîndu-se în lungul lor, cînd într-o parte, cînd în cealaltă, șiraguri de vagoane ca niște mărgelile de culori și forme multiple. Nici nu apucăm să pornim că cerul se acoperă deodată de nori. Soarele, cu razele lui fierbinți, dispare repede. Oamenii din dreapta mea — mecanicul Constantin Secară și ajutorul său Costică Udrea — primul mai în vîrstă, cu tîmplele cărunte, încît putea să-i fie tată celui de al doilea, dar amîndoi voinici și vioi în mișcări, par nemulțumiți de schimbarea bruscă a vremii. Le-a redus cu mult vizibilitatea. Din cînd în cînd mă cercetează direct cu privirea, ca și cum eu aș fi fost... cu ghinionul. Și, culmea, începe să și bureze ! Cum stau așa nemișcat, cu privirea ațintită înaintea, gînduri neștiute mă poartă în urmă cu zeci de ani. Îmi întorc capul spre ei și-i întreb încet, să nu-i tulbur :

— Aș vrea să-mi spunei... povestea acestui traseu feroviar.

Mecanicul și ajutorul său tac pentru-un moment. Apoi, Secară suride visător, ascultîndu-și parcă propriile amintiri. Poate nu știa cu ce să înceapă, fiindcă, cu siguranță, prea multe s-au schimbat și prin aceste locuri... Eram convins că o să-mi vorbească mai întîi despre ceea ce a simțit și a trăit mai ales prin proprie experiență. Așa a și fost :

— Linia ferată, începu el, foarte slabă, era împinzită de semnale manuale, noaptea luminate de lămpi cu petrol care pîlpiuau chioare... Un drum de fier pe care pînă la Ghimeș, cale de 110 kilometri, un tren de marfă, remorcat de o locomotivă cu aburi în a cărei cutie

de foc azvîrleam cu lopata circa zece tone de cărbune, îl parcurgeam în peste zece ore. Astăzi întregul traseu de 151 kilometri, pînă la Ciceu, este cu linie nouă, cu semnalele și macazele automatizate și electrificate, dînd posibilitatea ca un tren de marfă, ca și accelerările, să-l parcurgă în numai două ore și jumătate. Astfel, traficul de mărfuri și călători a crescut pe acest traseu de aproape zece ori.

...Brusc lumina roșie a semaforului din față se schimbă cu alta verde. Împiegatul de mișcare ridică paleta. Se aude clacsonul prelung al locomotivei electrice. Și trenul, cu aproape două mii de tone de mărfuri se mișcă încet, apoi mai repede și mai repede. Privesc uluit înaintea cum calea ferată vine amețitor sub locomotiva care vîrîște într-un făcînit ritmic al roților. Atît Secară cît și Udrea urmăresc limbile aparatelor de la bord puse în legătură cu cele șase motoare electrice, mai trag de o manetă, învîrtesc cite o roțiță, apasă cînd pe un buton, cînd pe altul, cu privirile încremenite în depărtarea liniilor ferate. Rostesc comenzi repetate despre poziția semnalelor și semafoarelor, a pasajelor, a indicatoarelor...

— Barieră pusă ! comunică ajutorul.

— Da, lăsată ! repetă mecanicul, dînd un semnal lung, urmat de altul mai scurt.

Tresar de fiecare dată. De ce-o fi su-nînd oare ? Pe șoseaua paralelă nu se vedea nici o mașină auto. Ghicindu-mi parcă gîndurile Secară îmi povestește că în urmă cu mai mulți ani, pe cînd mergea „izolat” cu o locomotivă cu aburi, la o stație apropiată, la bariera peste care trecusem, un autoturism a intrat în viteză peste bara de lemn a pasajului și s-a răsucit chiar pe linie. Observînd ce s-a întîmplat, mecanicul a frînat brusc, manipulînd totodată schimbătorul de mers, încît locomotiva s-a oprit cu roțile scrișnînd, din care ieșeau scînteii, la mai puțin de un metru de mașina accidentată. A coborît imediat și a forțat una din ușile autoturismului. Din el au ieșit patru bărbați și un elev care acuza dureri, plîngînd. Cu toții l-au îmbrățișat pe Secară pentru că le-a salvat viața. Apoi, împreună, au dat la o parte mașina de pe linie...

...Trecem fără oprire prin Cornățel, Bilca, Căiuți și ne apropiem de Borzești. Deodată se aude vocea lui Udrea :

— Semaforul de ieșire ordonă oprire !

Trenul își încetinește viteza pînă ce rămîne pe loc în stație. O gară nouă, modernă. Linii multe deasupra cărora se află o impletitură de sîrme susținute de stîlpi din beton. Ce a fost în urmă această localitate ? Un sat. Cîteva căsuțe. Mai încolo, către Trotuș, era „bolta

lui Ieremia". Și mulți, foarte mulți scaieți. Nu a fost ușor să fie dat la o parte totul și să se construiască o rafinărie, o termocentrală, combinatul de produse clorosodice, iar mai încolo, în dreptul Onestiului, combinatul de cauciuc sintetic.

...Mărfașul își continuă drumul. Trece peste Troțuș, lăsăm în stînga orașul, în dreapta Dealul Perechiului. Ne apropiem de Tirgu Ocna. Cei doi conducători ai locomotivei mă privesc pe rînd, cu o vădită mîndrie, ca și cum așteptau să le spun ceva.

— Ați mai fost pe Valea Troțușului? mă întreabă totuși mecanicul fără să-și mai dezlipească privirea de la liniile din față.

— Da!

— Și ce părere aveți?

— E splendid! Complexul petrochimic de aici este unul dintre cele mai mari din Europa.

— Da, da, așa-i! recunoaște moldoveanul din Adjud, iar mai departe, cu aceeași modestie, adaugă că acolo, pe unde am trecut, în urmă cu circa douăzeci și cinci de ani, malurile rîpoase, iarba măruntă, turmele de oi erau încă elementul definitoriu al peisajului. Astăzi el este hașurat de mari conducte care, pe distanțe de kilometri, fug și se încrucișează la mică înălțime de sol ca să atingă enorme construcții flancate de turnuri metalice gigant.

— Văd că sinteți bine documentat, îl admir.

— Pot să spun că am contribuit și eu la înălțarea acestui complex. Cîte trenuri de marfă și călători nu am transportat de la primul fărîș și pînă a fost gata! Cunoșteam foarte mulți muncitori, maiștri, ingineri. Cu unii chiar mă împrietenisem. Uite, pe acolo (și-mi arată pămîntul arat) trece saleductul, prin care este pompată saramura în combinat.

Dar iată că semafoarele de intrare și ieșire ordonează liber. Treceam și prin stația Saline fără oprire. Pe peroane, lume multă. Mecanicul aruncă o privire pe calendarul mic lipit la bord, după care spune cu nostalgie în glas:

— S-a schimbat iarăși seria la Slănic Moldova. Am fost de curînd la Complexul sanatorial al sindicatelor. Frumoasă construcție. E extraordinar!

Ne apropiem de Cireșoaia. Unul dintre semnalele de pe terasamentul liniei ferate indică restricție de viteză. Intrăm într-un tunel. Secară privește cu atenție înainte oarecum mirat. Știe destul de bine că, odată cu electrificarea liniei a fost nevoie ca șinele să fie lăsate mai jos. De asemenea, au fost amenajate puțuri colectoare ca să nu mai existe scurgeri de apă ce ar putea face masă

cu linia încărcată cu electricitate, evitîndu-se astfel orice pericol. Toate acestea au fost executate sub ochii lui, care a transportat și aici muncitori, fier, beton, ciment, pe cînd lucra pe locomotiva Diesel. Pentru că e bine să se știe că Secară a prins și „aburul“ față de tînărul Udrea, care a venit la depou urcîndu-se și lucrînd direct pe mașini electrice ca niște adevărate laboratoare.

...Deodată prin zumzetul de bondar al celor șase motoare puternice se aude o pocnitură în sala mașinilor. Am tresărit. Ajutorul mecanic zîmbește, asigurîndu-mă că nu se întîmplă nimic deosebit. Totuși, merge imediat la panoul cu relele de semnalizare, făcîndu-mi semn să-l urmez. La una din casete, aceea pe care scrie „suprasarcină a motorului de tracțiune nr. 4“, aparatul indică că motorul respectiv are o încărcătură mai mare decît cea prevăzută în prospectul de exploatare. Deconectează iute un dispozitiv, apoi apasă pe un buton de la tabloul din uzină, după care conectează din nou. Totul a durat cîteva zeci de secunde, fără ca trenul să se oprească.

Agățată parcă de firele electrice prinse în consolele stîlpilor de beton, modernă locomotivă ne duce mai departe. Împiegații, acarii, cantonierii în uniforme de ceferiști, ne salută cu palete și fanioane, lăsînd în urmă stație după stație. Cîte or mai fi pînă la Ciceu?

MIRCEA NOVAC

JOCURI

În joc sîntem prinți,
În joc sîntem zmei,
În joc sîntem ulii,
Și porumbei.
O clipă ne trebuie doar
Să-nsuflăm o altă lume.

Jocul nostru e simplu
Și-n el se poate tot:
Palate de ciocolată
Cu mobilă de înghețată.
O pereche de sandale
Garnisită cu sarmale.
O fetiță de un metru
Și-un băiat de-un centimetru.

Și cîntecul nostru aleargă
pretutindeni
Copiii îl prind și-l iau în joc cu ei.
Și de acum jocul e al lor.

CRISTINA ȘTEFĂNESCU
București

MĂȘINA CU MÎNERE ROȘII

scrișă de INA STERESCU

Cartierul era nou. Și blocul era nou.

În bloc doar un apartament rămăsese neocupat. Pînă acum o săptămîină, cînd s-a mutat familia lui Vlad. Desigur, copiii erau curioși. Dar cît timp? În curînd însă se jucau împreună cu noul venit. Toate ca înainte. Toate? Nu, nu chiar. Vlad născocea din te miri ce, cîte și mai cîte.

Tocmai aceasta le plăcea copiilor și mai ales Getei, tare mult.

Numai Ducu era supărat pentru că Radu, Florica, Dan și, bineînțeles, că și Geta, nu mai spuneau: „Ducule, de-a ce ne jucăm?” ci întrebau: „Vlade, de-a ce ne jucăm?” Deci Ducu era... era invidios, se simțea nedreptățit. Se mai întîmplă și așa, iar după asta bineînțeles că au mai urmat și altele. Să vedeți...

— Vlad, după masă de-a ce ne jucăm?

— După masă... după masă. Dacă termină mama de despachetat, plecăm la plimbare cu mașina cu minere roșii.

— Vai, ce interesant! Dar ce-i aceea „mașina cu minere roșii”?

Așa era Geta. Întîi se entuziasma, chiar dacă nu pricepea prea multe de la bun început. E adevărat că, de această dată, nici unul din cei cinci copii nu pricepuseră nimic.

— Păi, mașina cu minere roșii este mașina mea cu minere roșii — crezu că-i lămurește Vlad.

— Vai, ce mă bucur! Și ce vom face cu ea?

— Orice!

Desigur își închipuiau că o strașnică mașină cu minere roșii îi poate duce tocmai pînă unde se termină trotuarul și înapoi.

— Abia aștept! exclamă Geta.

— Cum arată? se interesă Ducu.

— Ca toate mașinile cu minere roșii. Are trei roți și un volan drept cu minere roșii.

Ducu se gîndi că a sosit momentul să-și recîştige între copii poziția pierdută. Mai ales față de Geta.

— Și eu am una, cu trifoi roz, cu patru foi.

— Tu ai un cart! Și nu încapă în el decît unul singur! Îți ieși Geta din tonul obișnuit. Ducu se înfurie. De fapt,

ce se întîmpla cu Geta? Ce avea cu el și cu cartul lui? Nu, trebuia să pună capăt acestei situații! Copiii se împrăștiară. Dar Ducu porni alături de Vlad.

— Nu-i așa că n-ai nici o mașină cu minere roșii?

— Ba am! Fiecare copil poate să-și cumpere una la fel.

— Să știi că vin s-o văd!

— Hai!

Mașina cu minere roșii încă nu fusese despachetată. Se apucară amîndoi s-o facă și curînd ieși la iveală mașina cu minere roșii.

Ducu nu-și credea ochilor:

— Păi, asta este...

— Este mașina mea cu minere roșii. Ce frumoasă e! Tit-tiit...

Vlad încălecă pe ea, apucă zdravăn cele două minere, îmbrăcate la capete în plastic roșu, apăsă cu nădejde pe pedale și începu să se plimbe bucuros prin cameră, tit-tiit...

Tot privindu-l pe Vlad, Ducu se pomeni că începe să-i placă și lui jocul acesta. Își luă imediat seama. Nu! Mașina cu minere roșii nu trebuie să treacă pragul apartamentului. Atunci copiii, la fel și Geta, vor fi dezamăgiți. Iar cînd va apărea el, cu cartul lui albastru cu trifoi roz, gataaa... copiii, la fel și Geta, îl vor părăsi pe Vlad. Și gataaa... Astfel își făcu tot mai mult loc în mintea lui un gînd ascuns. De acum știa ce are de făcut:

— Vlăduț, Vlăduț, știi că ai avut dreptate cînd ai spus că toți copiii pot avea o mașină cu minere roșii, numai că îi spun altfel?!

— Ai văzut? Tit-tiit! Își continuă plimbarea Vlad.

— Și eu am una, numai că e cu totul altfel.

— Are minere albastre? Tit-tiit! Sau clacson-clacson? Tiit!

— Are un buton special. Dacă-l apeși se transformă toată și se face... se face... aăă... rachetă se face...

— Ooo! Rachetă cu minere roșii! Ce frumos! Păcat că a mea n-are un buton special!

— De unde știi?! Nici eu n-am aflat pînă n-am desfăcut-o... aăă... bucăți-bucățele...

Ducu era tare emoționat. Il va crede, nu-l va crede?...
— Unde e butonul?

Vlad l-a crezut! Uuf...

— Nu știu precis. Mașina mea e altfel. Caută-l și tu! mai zise Ducu și ieși când îl văzu pe Vlad preocupat s-o desfacă bucăți-bucățele.

Planul îi ieșise de minune. Ducu era împăcat. Adio de acum mașina cu minere roșii!

Se făcu și după-amiază. Ducu se grăbi să iasă cu cartul lui albastru cu trifoii roz, clacsonînd prelung, parcă victorios: tuuu-tu-tuuu!

I se păru însă că-i năzăreală cînd auzi dinspre o bancă, drept răspuns: tit-tit-tit! Radu, Florica, Dan și mai ales Geta, călăreau pe bancă, unul în spatele celuilalt, clacsonînd toți ca unul: tit, tit-tit!

Iar Vlad? Firește el era cap de coloană!

— Atenție, coborîm pe planeta Marte! Vrrrum! Vrrrum! anunță Vlad.

— Vai, ce interesant. Uite și marșianul! Îl arată Geta pe Ducu. Marșianule, ce mai faci?

Era prea de tot! Toți rideau de el. Și mai ales Geta. Ducu se întoarse brusc și plecă. Înainte de a intra în bloc mai încercă să-i necăjească:

— Da' cu mașina cu minere roșii cum rămîne?

Cine să-i răspundă? Copiii, călare pe bancă, explorau din nou cosmosul în căutarea unei planete cît se poate de necunoscută:

— Vrrrum! Tit-tit-tit!

Ba nu! Cineva îi răspunse băiatului, tocmai cînd se credea mai singur și mai părăsit:

— Uite-o aici. Ți-am adus-o. să-ți rămînă ție pînă una-alta.

— Care una-alta? Ce tot spui? Și de fapt, cine ești?

Așa făcu băiatul cunoștință cu...

— Eu sînt TU, pur și simplu TU. Apar și dispar, nu se știe de unde, cînd și cum, așa cum numai eu știu s-o fac, așa ca un gînd al tău...

— Ce vrei de la mine, TU? Și dă-te jos de pe botul cartului, că-l strici!

— Ce grijuliu te-ai făcut! Dar cum a fost cînd tu l-ai pus pe Vlad să-și strice mașina cu minere roșii?

— Ei, era cu totul și cu totul altceva. Era a lui. Și nu voiam să mai fie.

— Da, era a lui. De acum va fi a ta.

— Poftiiți!

— Da-da! Mașina cu minere roșii va rămîne la tine așa bucăți-bucățele, cum a ajuns și se va ține scai de tine, pînă nu-i vei găsi chiar... tu butonul special

pentru a se transforma într-o rachetă cu minere roșii sau...

— Nici nu mă gîndesc! Băiatul se supără și nu mai vru să asculte în rup-tul capului urmarea.

— Bine! Atunci voi reveni cînd... nici tu n-o să te mai aștepți.

Dispăru TU, nu se știe unde, cînd și cum, așa ca un gînd. Băiatul ridică din umeri și dădu să se întoarcă la copii. Porni și deodată... scîrț-scîrț, zărang-zărang, în urma lui. Să vezi și să nu crezi! La un pas în spate parcă venea, singură-singurică, pe o roată, scîrțînd și zărangînd din toate încheieturile... mașina cu minere roșii a lui Vlad. Băiatul, tule-o! după colț, dar nu scăpă. Atunci fugi în casă, fugi în cameră, închise și încuie de două ori ușa și se trînti în ciudat pe pat. Degeaba însă. Ce nu făcu, ce nu dresă băiatul ca să scape. Fără folos. Nici nu mai îndrăznea să scoată nasul afară din cameră, de teamă să nu-l afle copiii, mai ales Geta. De la fereastră îi vedea cum se joacă. Iar el sta singur-singurel. Ce plictiseală! Încet-încet începu să adune bucățile mașinii cu minere roșii, potrivindu-le, încercînd să le îmbine. Cînd reuși, cu chiu cu vai să fixeze o roată, se bucură de parcă izbutise să facă cine știe ce mare minunăție.

— Vrei să-ți dau o mîndă de ajutor? se oferî TU apărut nu se știe de unde, cînd și cum, parcă apărut chiar din gîndul băiatului.

— Cum să nu vreau?! Chiar îți mulțumesc, TU!

Și cît ai zice hop, toate fură puse la loc. Ducu încălecă pe mașina cea nouă, se propti zdravăn în minerele ei roșii și-o porni fericit prin casă: tit-tit!

Dispăru TU, nu se știe unde, cînd și cum, așa cum numai el știa s-o facă, iar băiatul dădu fuga la copii. Ei tocmai agățaseră în lanț trei triciclete și se pregăteau să primească semnalul de plecare.

— Stați, așteptați-mă!

— Ai adus și tu o tricicletă? Foarte bine. Să fie cît mai multe.

Și Radu legă tricicleta de celelalte.

— Unde vezi tu tricicletă? se burzu-lui Ducu. Este mașina cu minere roșii a lui Vlad.

— Vai, ce interesant! Ce multe sînt!

— Ne trebuie și cartul tău albastru cu trifoii roz. Adu-l, Ducule și pune-l în față. E mai frumos și mai puternic — îi ceru Vlad.

— Vai, ce bine! Vei fi cap de coloană, Ducule!

Curînd, din dreptul băncii, plecă într-un cosmos special o întregă expediție lărmuitoare, călare pe rachete speciale cu minere în felurite culori și avînd în frunte o rachetă și mai specială, albastră, cu un trifoii roz în vîrf.

MISTERUL PLĂCUTE

„Ideea este bună, trebuie să-l prindem asupra faptului” — consimți Valentin. „Dar cum?” „Simplu, rise Romocea — pindim noaptea și îl prindem”. „Crezi tu că e simplu — avu prilejul Valentin să-și dovedească din nou maturitatea lui de lider: dacă-l pîndești, simte și el care e mai priceput decît noi la capitolul ăsta. Și-apoi, de unde știm noi cînd îi vine lui cheful să treacă la acțiune? Poate cineva să piardă nopți în șir, așa, la întîmplare?”

Chivu, electrotehnician înrăit, se apucă să propună niște instalații simandicoase — de pildă, niște senzori aplicați sub patul suspecților lor și care dă alarma cînd locatarul îl părăsește — da, dar Petrache sau oricare altul dintre bănuși poate să-și părăsească patul în timpul nopții pentru fel de fel de motive, nu doar ca să... „Ha, ha!” — rise iar Romocea; „omului poate să-i vină cheful să-și spele ciorapii și tu, gata: am prins hoțul!” Dar nu era de glumă, așa că Romocea își șterse grabnic risul cu mîneca hainei și întrebarea se înfipse din nou, ca o suliță, între capetele lor: „Ce facem?” „Stați că am o idee!” — începu din nou Chivu, dar asistența se opuse unanim: iar ăsta cu aparatele lui? — dar Chivu: „Stați că nu e vorba de aparat, ci de Georgică”. „Care, Geor-

gică Geană?” Da, de el era vorba. „Pfiu!” — se dezumflară cele trei capete încercate; ce serviciu le poate aduce lor într-o așa dificilă problemă un papă-lapte ca Georgică ăsta? Slăbă-nog și fricos ca vai de lume, numai urechi de iepure îi lipsesc. „Îl știu din tabără, am dormit cu el în același dormitor; are o calitate extraordinară: simte și cînd doarme!” „Cum simte dacă doarme?” — se mirară cei din consiliu. Ei da, el doarme în așa fel că simte tot — chiar dacă nu se trezește — și Chivu are povesti o serie de întîmplări uluitoare petrecute în dormitorul acela din tabără. În criză de alte soluții mai fericite unei consiliu dormitorului nr. 4 din internatul cu pricina era pe cale să adopte soluția „Georgică Geană”, cînd tot Valentin dovedi maturitatea necesară: „Stați, măi fraților! Să zicem că-l descompără, păi ăla oricare ar fi el — îl bate de-l rupe, Georgică este un...” și negă-

sind pe loc cuvîntul acela care să sugereze cît de nevolnic este Georgică încheie cu o mimică fără dubiu. Și tot el propuse: „Georgică să ne scoale pe noi, că de asta e în stare — restul ne privește. E bine așa?” „Este!” — izbucniră ușurați ceilalți gînditori.

*

Și ce-o să-i faceți? — întrebă îngrijorat Georgică. Valentin avea însă răspuns la toate: nici o grijă, lasă-l în seama noastră. O să-l facem să înțeleagă că onoarea colectivului nu-i ceva cu care să-ți permiți să te porți cum vrei; o să-l... ajutăm să-și schimbe atitudinea, să revină în mijlocul nostru, să... „Tu nu-ți bate capul cu chestia asta — întări cu hărnicie și Romocea, mîndru de teoria lui Valentin, șeful — dă-ni-l pe mîină și stai liniștit. Asta e: tu poți să stai liniștit, nu te teme, nu te lăsăm noi să pățești ceva!”

Își luă ghiozdanul de-o toartă și porni. Sigur — sigur: dar de ce s-or îngrijii ei atîta de liniștea lui? Lovi cu bocancul niște pietricele, nu era nimeni pe aleea spre internat și Georgică a avut timp să-și amintească... Sau i s-a părut lui? Ba da, parcă așa a zis Romocea... sau Valentin. Dar n-are importanță: ce spune Romocea spune tot Valentin. Parcă așa zisese: Tu faci pe spionul și apoi, bine-merci n-ai nici o bătaie de cap. Urcă scările simțînd cum se așază în el o neașteptată îndîrjire: împotriva „lor” și nu a „făptașului” — oricare ar

fi el de parcă toată târâşenia asta n-avea nici o legătură cu acestea din urmă.

„Veni apoi noaptea, veni şi dimineaţa. „Ei ?“ — îşi înfipsese Romocea chica lui blondă, vibrînd curioasă deasupra pijamalei cu peştişori. Georgică dăduse din umeri şi-şi luase periuşa de dinţi pornind spre spălător.

Mai veni o noapte, mai veni încă o dimineaţă şi chica blondă a lui Romocea îşi oglindea tot mai acut dezamăgirea în ochii solidari ai celor din consiliu. Marea acţiune nocturnă pregătită cu atîta mîgală se prăbuşise jalnic. Dezamăgirea era atît de mare că mai nimeni nu observă că în dulapul lui Istrătescu reapăru lanterna „gangsteri“. Nici cînd peste o zi reapăru şi motoruşul electric al lui Grozuţă evenimentul nu fu observat de prea mulţi. În atmosfera lipsită de nerv de după eşecul răsunătoarei „Operaţia N“ (N — de la nocturnă), toate obiectele dispărute — mai toate jucării, aparate — se întoarseră aproape pe nesimţite la locurile lor, spre bucuria şi surpriza doar a fericitilor proprietari. „Consiliul“ era atît de dezamăgit încît era pe cale de-a se dizolva. În disperare de cauză, fidelul Romocea descoperi într-o zi soluţia de a-l reface : descoperi că Georgică şi Petrache — slăbănogul şi namila, comisarul şi „suspectul“ — se duseseră împreună în sala de mese la o oră cînd mai nimeni nu mergea acolo : după masă. Tot consiliul revenit rapid la vechea-i coeziune se puse pe urmele lor. Romocea care era mai scund şi care avea — vă amintiţi — chica aceea foarte curioasă, fu delegat să privească prin gaura cheii. „Ce fac ?“ „Mîncă“ „Mîncă ?“ „Da ! Petrache îi dă lui Georgică nişte plăcinte“. Auzi parascovenie : Petrache, flămînzilă al internatului care era în stare să te lase fără felul trei la cea mai mică neatenţie ! Nu se

mai putea suporta : dădura buzna. Vorbiră, strigară chiar — cel mai tare, tot Romocea. Valentin se deranjă doar să constate „cîrdăşia“ celor doi, care „nu poate fi lipsită de semnificaţii“. Romocea, preluîndu-l cu zel, traduse marea teorie a şefului în felul său ofensiv şi „zburli“ şi se ambală progresiv mai ales cînd observă că Petrache stătea pocăit cu capul plecat. „Acum dacă aţi spus tot ce aveţi de spus, plecaţi şi lăsaţi-ne să mîncăm !“ îl auziră ; ei da : îl auziră foarte clar şi răspicat pe Georgică. Pe slăbănogul şi fricosul Georgică. „Şi atunci cine răspunde ?“ — se înfipse încrezător, totuşi Romocea. „De ce să răspundă ? „Pentru că...“ Ei da : pentru ce să răspundă, fiindcă obiectele reveniseră la locul lor !“ „Dar de unde ştim noi că n-o să se mai întîmple, ai ?“ — nu se lasă Romocea simţind privirile încurajatoare ale consiliului.

„Voi nu ştiţi nimic. Şi n-o să ştiţi niciodată nimic dacă n-o să fiţi în stare să aflaţi singuri“, auziră ei tot din spre partea unde se afla Georgică. Cum adică ?

Pus într-o situaţie neaşteptată, consiliul se retrase în dezordine ca să-şi regrupeze forţele dincolo de uşă. Cei doi rămaseră tăcuţi, Petrache, cu capul întors spre geam şi tot plecat. „Foarte bune plăcintele astea“, zise Georgică şi Petrache se-ntoarse. „Mai vrei ?“ — îi vibră lui glasul a speranţă şi ridicînd capul, privi cu un sentiment de şi mai adîncă vină pata aceea vinătă de pe faţa lui Georgică. Pata din noaptea aceea şi pe care nimeni n-o observase sau n-o luase în seamă. „Mai vreau !“ — întinse mîna nerăbdător Georgică, privindu-l deschis în ochi şi Petrache văzu dintr-o dată că pata aceea vinătă, agăţată ca o acuzaţie deasupra arcadei, dispăruse.

ILIE TRAIAN

INIȚIERE ÎN

ENIGMISTICĂ

Încă de la apariția sa, omul a fost pus în fața a nenumărate enigme. Cerințele vieții și marea lui curiozitate l-au făcut să dezlege mereu alte și alte enigme, legate de necesitățile sale curente, de cunoașterea și înțelegerea naturii.

Paralel cu enigmele pe care și astăzi natura le propune omului, de-a lungul istoriei s-a dezvoltat ceea ce numim enigmistică, acest adevărat sport al minții. Ea realizează un viu antrenament al perspicacității, disciplinei, răbdării și perseverenței. Enigmistica modernă pretinde stăpânirea unui vocabular bogat, o logică elastică și un larg orizont cultural.

În cele ce urmează vă prezentăm câteva probleme de enigmistică, precum și secretele compunerii și rezolvării lor.

ANTOVERBUL. Are o vîrstă, am putea spune, „fragedă“, fiind o creație a anului 1967 (autori: A. Firimiță și Gh. Nicolau). În compunerea și dezlegarea lui se recurge la antonime și sinonime. Antoverbul se prezintă sub forma unui cuvînt (adică literal) sau a unei ilustrații (adică grafic). Se cere să i se afle acestui cuvînt antonimul, apoi să se găsească și antonimul cuvîntului nou aflat (care de fapt reprezintă sinonimul cuvîntului sau ilustrației din prezentare). Dezlegarea, respectiv soluția se obține prin înbinarea celor două antonime obținute, care dau un cuvînt nou. De exemplu, se dă în prezentare cuvîntul **REPEDE**; se caută antonimele sale: lent, domol, lin, încet, liniștit, Alegem, de pildă, antonimul **LIN**; printre antonimele sale îl găsim pe **IUTE** (care este sinonimul lui **REPEDE**). Alăturînd cele două cuvinte: **LIN + IUTE**, obținem **LINIUTE**!

Și la acest joc se respectă regula enigmistică conform căreia **Ă și Â = A**; **Î = I**; **Ș = S**; **Ț = T**.

Cheia se redă printr-o adunare, cifrele reprezentînd numărul de litere al fiecărui cuvînt, iar suma — literele cuvîntului-soluție. Deasupra acestei adunări se înscrie bideterminarea, care indică sfera la care se referă cuvîntul-soluție.

Antoverbele au, ca și manoverbele, cu care se înrudesec, forme anagramate, eliptice, cu incastu etc.

Iată un alt exemplu:

CROMATICĂ

(Antoverb anagramat: $4 + 4 = 8$)
PUTERNIC

Soluția este: **ALBASTRE**. Cum s-a ajuns la ea? Nimic mai simplu. Cunoaștem cuvîntul prezentat: **PUTERNIC**; primul antonim este **SLAB**, iar antonimul acestuia este **TARE**. Prin anagramare obținem **SLAB + TARE = ALBASTRE**.

LOGOGRIFUL. Este un joc răspîndit încă din îndepărtata antichitate, fiind cunoscut ca o variantă a șaradei.

În biblioteca lui Assurbanipal s-au găsit numeroase logografe, iar scriitorul roman Lucius Apuleius (c. 125 — c. 180), filozof și autor de lucrări științifice, a scris o carte despre logogrif, ceea ce se pare că a făcut și scriitorul arab Saad Ben.

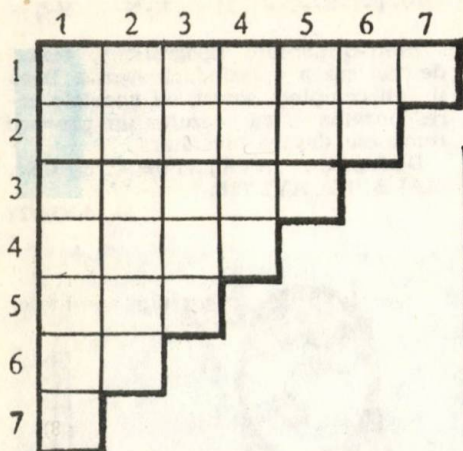
În evul mediu logogriful a fost, de asemenea, la loc de cinste. Îl regăsim apoi, în secolul al XVIII-lea, în Franța și în Anglia, sub formă versificată. La noi apare în secolul al XIX-lea.

Ce este logogriful? Un joc în care, prin suprimarea (eliminarea) uneia sau mai multor litere ori silabe dintr-un cuvînt (denumit „corp“) se obține un cuvînt nou. Prezentarea se face de obicei sub forma unui triunghi. După cum rezultă din definiție, această problemă enigmistică este asemănătoare cu unele noțiuni învățate la gramatică:

a) Afereza = fenomen fonetic care constă în dispariția unui sunet (sau a unui grup de sunete) de la începutul unui cuvînt (**ASEMĂNĂTOARE — SEMĂNĂTOARE**).

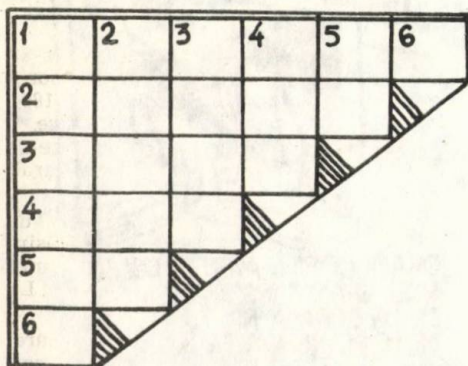
b) Apocopa = constă în dispariția unui sunet (sau a unui grup de sunete) de la sfîrșitul unui cuvînt (**CALCA-NEU — CĂLCA**).

Vă propunem să dezlegați jocurile de mai jos.

LOGOGRIF

1. Recompensați.
2. Întinși.
3. Așa de mulți !
4. Constantin cel mic.
5. A se ivi.
6. Din sunetul claxonului.
7. Premiul întâi !

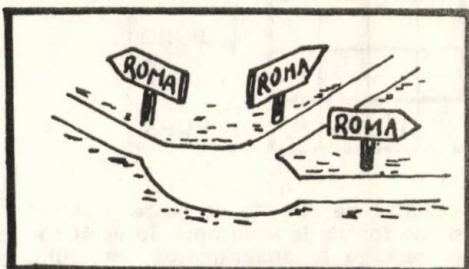
LOGOGRIF SILABIC

1. Nedefinire.
2. Operație logică inversă generalizării.
3. Isprăvire.
4. Grăbire.
5. Orificii olfactive.
6. Notă muzicală.

HIPOCRENUL. Este o enigmă în care soluția (o zicală, o expresie curentă, o maximă) se obține prin tălmăcirea unei ilustrații. Toate cuvintele soluției sînt indicate în desen, prezentat ca un tot unitar și care trebuie interpretat în ansamblul său. Jocul a fost creat în anul 1943 de enigmistul român Dan Dumitrescu.

Cheia hipocrenului indică tot atâtea cifre cîte cuvinte are soluția. Fiecare cifră reprezintă numărul de litere al fiecărui cuvînt. Este indicat ca jocul să poarte și un titlu în legătură cu expresia, proverbul sau maxima care trebuie găsită.

Iată două exemple :

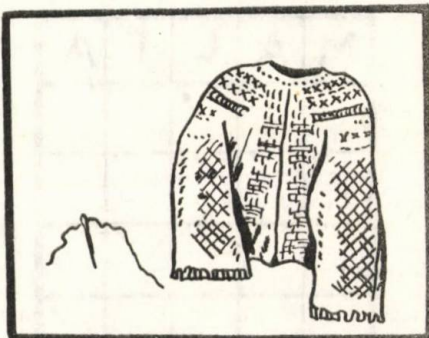

HIPOCREN

(Antică : 5, 9, 3, 2, 4)

Dezlegare : TOATE DRUMURILE DUC LA ROMA.

VESTIMENTARĂ

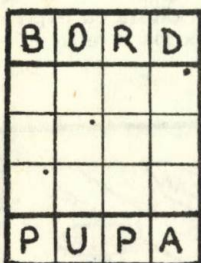
(Hipocren : 4, 4, 3, 3, 6, 5, 5)

Dezlegare : ACUL ESTE MIC, DAR SCUMPE HAINE COASE.

GOLF DE CUVINTE. Este o problemă enigmatică în care, pornindu-se de la un cuvînt inițial spre altul, final, se trece printr-o serie de alte cuvinte, noi, schimbîndu-se numai cîte o literă în fiecare rînd orizontal. Se ajunge astfel în cele din urmă la cuvîntul final dinainte indicat, în care toate literele sînt schimbate. Pentru a înlesni dezlegarea, literele care se înlocuiesc sînt notate în grilă cu un semn.

Cuvîntul de la care se pleacă trebuie să aibă o legătură cu cel care se obține, între ele existînd un raport de antonimie, omonimie, sinonimie etc. Cuvintele introduse în grilă vor avea același număr de litere ca și cuvintele de bază. De exemplu :

GOLF DE CUVINTE
Cum se ajunge de la bord la pupă ?

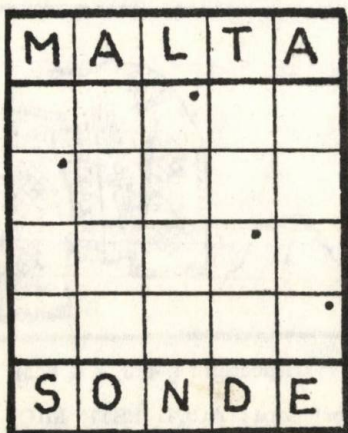
Dezlegare :

BORD
BORA
BURA
PURA
PUPA

Golful de cuvinte se poate prezenta și sub formă de anagramă. În acest caz se recurge la anagramarea cuvîntului inițial, căruia apoi i se schimbă cite o literă, procedîndu-se identic și cu celelalte cuvinte care se succed.

În acest sens vă propunem spre dezlegare un alt joc.

GOLF DE CUVINTE ANAGRAMAT
Încercați să ajungeți din insula Malta în Arhipelagul Sondelor !

Dezlegare :

MALTA
MANAT
STANA
DANSA
DENSA
SONDE

COMPLETARE DE TEXT. Este o problemă relativ simplă, care constă în completarea unui text din care au fost extrase vocale, consoane, silabe sau cuvinte. La întocmirea unei astfel de probleme se va avea în vedere prezentarea unui text cunoscut : un citat, o expresie, o reflecție, un proverb, un vers celebru etc. Elementele lipsă sînt marcate prin liniuțe sau puncte.

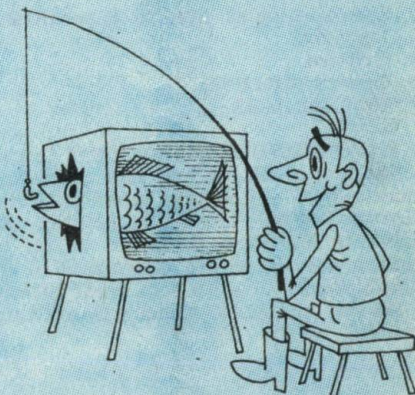
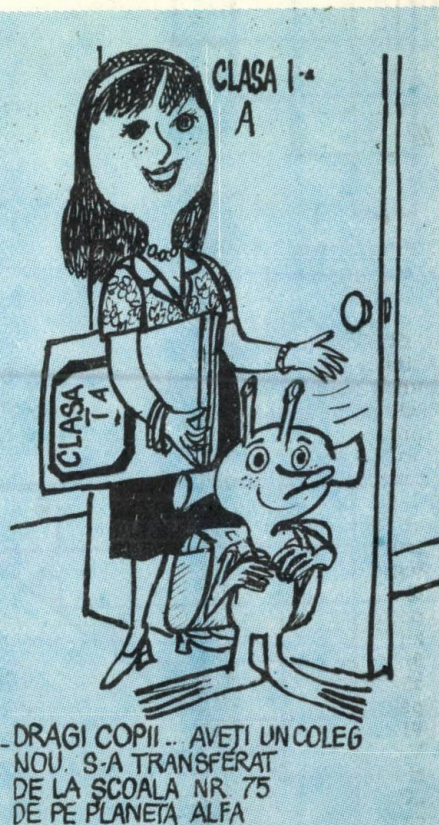
Îată un exemplu :

-NV-T-T-R--C-- M-- B-N- -V-T--.

Dintr-o „eroare tipografică“, textul de mai sus a apărut fără vocale. Dacă îl veți completa corect, cu vocalele corespunzătoare, va rezulta un proverb românesc despre învățătură.

Dezlegare : ÎNVĂȚĂTURA E CEA MAI BUNĂ AVUȚIE.

N. AXIOTI

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	C	A	R	A	G	I	A	L	E	
2	O	M								F
3	P	I	C			E	R	T		C
4	I	C	A	R			N	E	P	O
5	L	I	T	E	R	A			O	L
6	A	S	A						A	L
7	R			L	A	B	I	S		G
8	E	M	I	N	E	S	C	U		A
9	S	A	N			N	A		N	A
10	C	T			A	S	C	U	N	S

COPILII...

ORIZONTAL : 1) Autorul schiței „Vi-zita”, avându-l ca protagonist pe Ionel, un exemplu de proastă creștere. 2) Își educă copiii. Preocupare a tuturor co-piilor. 3) E mic ! Navigator rus care, în anii 1738—1739, a descoperit și descris drumul din Peninsula Kamceatka spre Japonia. Întrebare. 4) Cutezătorul fiu al îndrăznețului Dedal. Fiul fiului pen-tru buni. 5) Cuprinsă în alfabet. A se lega cu o cîrpă frumoasă la cap (băn.). 6) Intocmai. Selecționat. 7) Regretat poet român, autorul volumului de poe-zii „Puil de cerb”. Grigore Costin. 8) Luceafărul poeziei românești, din a cărui operă cităm poezia „Fiind băiet, păduri cutreieram”. 9) Calapod. Nea ! Pitic. 10) Cete. Pitită.

VERTICAL : 1) Propriu lumii copilă-riei. 2) Autorul îndrăgîtului volum „Cuore”, avînd subtitlul „Inimă de copil”. Rezultat posibil al unei lupte șahiste. 3) Copil de casă din poezia „Luceafărul” de Mihai Eminescu. 4) Aproape paj ! Notă muzicală. Puțini la vîrsta copilăriei (sing.). 5) Odrasla „mamiței” într-o cunoscută schiță a marelui Caragiale. Celebru pictor fla-mand, autorul pinzei „Portretul Hele-nei Fourment și al copiilor săi”. 6) Timpul sănîșului și al patinajului. Autorul poeziei „Trei pionieri”. 7) Do-cumente. Tîrg în Egipt. 8) Nota din clasă ! Fiecare dintre capetele opuse ale unui magnet. Una din fiicele (Valu) lui Aegir, uriașul mărilor din mitolo-gia scandinavă. 9) Tovarăș de bancă. Neîntrecut (fig.). 10) O fată între vîrsta copilăriei și a adolescenței.

DICTIONAR : ERT, OLI, ASC, UNN.

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

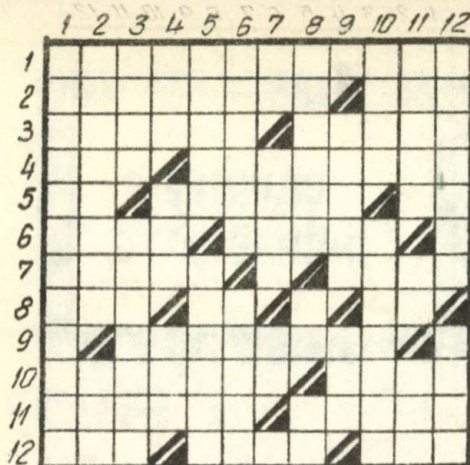
... RÎD

ORIZONTAL : 1) Stîrnește risul pe scenă (fem.). 2) Scena clovnilor (pl.). Walter Maier. 3) O glumă originală și... bună (masc.). Din glumă. Prost dispus. 4) Tot așa. Cu gust ! 5) Înveseliți la sfîrșit. Zeitate scandinavă. 6) Hans Barbu. Osul coapsei. 7) Încă o dată. Hazul unei plăcinte festive (pl.). 8) Pu-țin umor ! Păstrez. 9) O glumă bună (masc.). Un fel de dinte. 10) Voioase, bine dispuse.

VERTICAL : 1) Te face să rizi (pl.). 2) Gura Humorului. Umorist român con-temporan, autorul volumului de micro-schițe satirice intitulat „Călciul lui Ahile”. 3) Autorul compoziției „Salut voios de pionier”. În vervă ! 4) Antene! Oraș și centru minier în R. P. Chineză. 5) Zeiță din mitologia greacă ; l-a me-tamorfozat pe Lincos, regele sciților, într-un linx. Țese ! 6) Risul ! 7) Țepii satirei (sing.). Udrea Vasile. Zel ! 8) În-soșitoare ale muzelor. 9) Celebru scriitor american, supranumit „regele umoru-lui”. Necesară pentru a gusta satira și umorul. 10) distracție, divertisment.

DICTIONAR : GNA, DAE.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3	G	A	G							
4	I	D	E	N	T	I	C			
5										
6	H	B			F	E	M	U	R	
7	L	A	R							
8										
9										
10										

PRIMĂVARA

ORIZONTAL: 1) Fraged (fig.) 2) Mlădiță din crîngul înfrunzit (dim.). Măsură de primăvară (pl.). 3) A scris poezia „Dimineată de primăvară”. Divinitate a pădurilor și câmpiilor, jumătate om, jumătate animal, nelipsită din cortegiul lui Dionysos (mit.). 4) O glastră plină cu flori. Răsăriți în pragul primăverii. 5) Incepe o idee! Potecă (pl.). În fine... cirip-cirip! 6) A linguși. Nepotrivit. 7) Servește la nutriție. Acesta (pop.). 8) Fiord în Norvegia. Între cal și călareț. Cu cîntec! 9) Primăvărată (fig.). 10) Ghiocel. Lucrare agricolă de primăvară. 11) Unealtă agricolă asemănătoare cu plugul (pl.). Timp. 12) În acest loc (pop.). Patria marelui poet Sadăi (1213—1292), autorul „Golestan”-ului („Grădina florilor”). Pom cu flori al căror miros suav îl simțim la sfîrșitul primăverii.

VERTICAL: 1) Neîntrecută solistă a primăverii (pl.). 2) Transplantate din seră la începutul primăverii. Floare roșie. 3) Covor de ierburi. Ramură tîndră de primăvară (pl.). 4) Demnitate (od.). Luntre. A răsări ca din pămînt! 5) Parfumul florilor. A îndemna. 6) Reverie de primăvară (pl.). Insectă fără aripi. 7) Arma trandafirului. Coridor. Udrea Emil. 8) Trandafir... sălbatic. Măsură agrară. Vasile Nedelcu. 9) Mijloc de zbor. Încă o dată. 10) Părinte. În primăvara vieții (fig.). 11) Stînjeneii, vestitori ai primăverii. Casete! Comună în nord-estul Franței. 12) Pălăvrăgeala gușeilor păsărele.

DICTIONAR: GULI, EIS, CIN, AME.

VARA

ORIZONTAL: 1) Pictor englez, autorul pinzei intitulată „Vara”. Cadru pentru pastelul lui G. Coșbuc „Noapte de vară”. 2) A scris în colaborare cu Meilhac piesa „Vara la Saint Martin”. Pictor și

grafician român contemporan, autorul compozițiilor de mare forță expresivă „Tărani” și „Odihnă pe cîmp”. 3) Uneori (pl. fem.). Pictor francez, autorul tabloului „Pe malul mării”. 4) Primii pași dintr-un kilometru! Soare-Răsare. 5) Neîntrecutul creator al poeziilor „Cînd privești oglinda mării și „Adîncă mare”. La fel. 6) Locul lunii iunie! Rezultatul unui meci. 7) Localitate în S.U.A. Lecție (pl.). 8) Sărbătoare ateniand în cinstea Erigonei, fiica lui Icar. Centru urban. 9) Campion (fig.). Mare amator de zmeură și mure. Refugiu estival răcoros. 10) Ștranduri ad-hoc. Vara i-a inspirat tabloul „Fată cosind”. 11) Poet, prozator și dramaturg român, autorul piesei „Noapte de vară”. Alție.

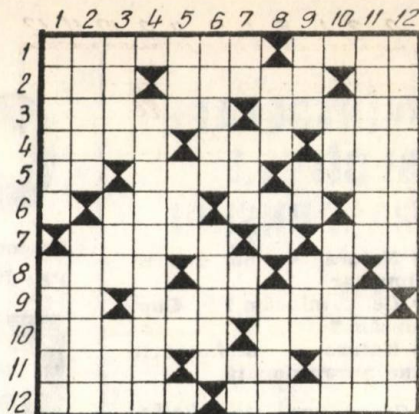
VERTICAL: 1) Cel mai mare dramaturg și poet al Renașterii engleze, autorul piesei „Visul unei nopți de vară”. 2) Sferă de activitate. Poet clasic român, autorul poeziei „Vara-i pe sfîrșite”. 3) Mihaela pe scurt. Creatorul pinzei „Plaja”. Ușite! 4) Alt pictor român, autor al pinzelor „Vara” și „La iarbă verde”. A polei cu aur. 5) „Zeita mamă a munților”, pisc identificat în anul 1852 ca fiind cel mai înalt de pe Terra (8848 m). Roma în vechile noastre cronică. 6) New York. Localitate în Norvegia. Susține corpul. 7) Strigătul caprei (reg.). În vară! A început să se rumenească! 8) A creat poeziile „Vacanța” și „În pădure”. Răcoritoare (pl.). 9) Săpătură făcută pentru scurgerea apei. String roadele verii de pe cîmp într-un tablou de C. Ressu. 10) Pseudonim a lui A. C. Bacalbașa (1865—1899). Formație vocală. Republica Socialistă România (abr.). 11) Autorul tabloului „Tărâncă cu snop de grîu”.

DICTIONAR: P/E, EORA, ISE, MEC, ABE.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	S		E		E	N			S	A	G
2	H		L		V				A	B	R
3	A	R	A	R	E		M		H	E	I
4	R	I			R	I	E		T		G
5	E	M	I	N	E	S	C	U		C	O
6	S		S	A	S	E			S	C	O
7	P	I	E			T		V		O	R
8	E	O	R	A			O	R	A	S	
9	A	S			U	R	S		P	A	R
10	R	I	U	R			R	E	S	S	U
11	E	F	T	I	N	I	U		I	R	

TOAMNA

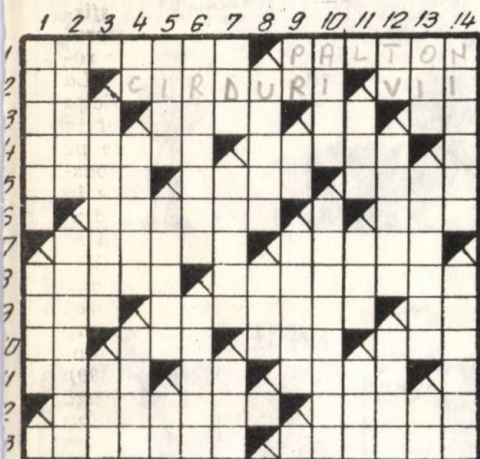
ORIZONTAL: 1) Renumită podgorie moldoveană semnalată din secolul al XV-lea. Imbrăcăminte călduroasă. 2) Oțet! Formații de păsări care ne părăsesc toamna. Podgorii pline de rodul toamnei. 3) Locuitor de origine germană. Pășune. Simbolul sodiului. Stan-
ciu Vasile. 4) Ploaie torențială de scurtă durată. Medie de timp. 5) Vislă. Surse tomnatice de ploaie. Vestit pentru podgoriile sale. 6) Abundență (pl.). Strigătul corbului. 7) Varietate de struguri. Stă zgribulit lângă sobă. 8) Duce greul în vie (pl.). Datini. 9) Copil (fig. reg.). Grele de roade în fiecare toamnă (sing.). Cete! 10) În toamnă! Omăt. Grădina zoologică în limbaj familiar. Acea. 11) Cursă (pl.). Doru Costin. Primul

IARNA

ORIZONTAL: 1) Volumul de poezii „Baba iarna intră-n sat” poartă semnătura acestei poete române contemporane. Haină largă și lungă căptușită cu blană (pl.). 2) Indo-europeni. Tabloul tematic de mare lirism creat de N. Tonitza. Acum! 3) Derdeluș. A se înzăpezi. 4) Pictor clasic român, autor al pitorescului tablou intitulat „Transport de buți iarna”. Gospodarul și-l face din timpul iernii. Fiord în Norvegia. 5) La tălpițe! Derdeluș. Coboriș. 6) Sunetul ritmic al crosului. Sanie joasă, dirijată. Sint. 7) Furtună însoțită de ninsoare. Strop. 8) Adăpost pentru plantele care nu suportă frigul (pl.). Se termină și... începe în toiu iernii. Din zăpadă! 9) Sau. Mare naturalist român (1868—1947), care, la bordul vasului „Belgica”, a iernat în Antarctica, adunând un imens material științific. 10) Ajută la îndepărtarea zăpezii (pl.). Picătură de plumb. 11) Arin. Complet. Lemn căutat pentru fabricarea mobilelor. 12). Tre-

cere grăbită. Troian.
VERTICAL: 1) Înghetată. Legat de... Soare. 2) Metal din care a fost construită casa oferită de Roșu-Împărat pentru odihna lui Harap-Alb și a tovarășilor săi, încinsă pe dedesubt cu un foc de 24 stinjeni de lemne și răcită prin intervenția promptă a lui Gerilă. Creatorul pinzei „Iarna”. 3) Crăiasa zăpezilor. Practic și la proba de biatlon. Localitate în U.R.S.S. 4) Rece (fig.) 5) Poet român contemporan (n. 1951). Ecou (inv.). Înghetăt 6) Utilizată la aprins focul. Scos de la frigider. 7) Repere. Haina iernii (masc.). Număr (abr.). Ovidiu Nistor. 8) Aduce zăpadă. Pasișă de zăpadă. Zăpada pomului de iarnă. 9) Tesătură pentru fețe de masă și albituri de pat. Vasile Barbu. Marca unui binecunoscut frigider sovietic. 10) Perioada glaciara. Îlesnește practicarea unui sport de iarnă. 11) Lupte cu bulgări de zăpadă. Imperios necesar. 12) Autorul poeziei „Cînd Crivățul cu iarna...” Componente ale fulgilor de nea.
DICTIONAR: RAN, PII, MIU, SAM.

produs de la măcinatul grîului. 12) Gus-
tul plăcut și aromat al unor struguri. Sosește la sfîrșitul toamnei (pl.). 13) Atributul așteptat al toamnei după căl-
durile verii! Creatorul pinzei „Peisaj
de toamnă”.

VERTICAL: 1) Scutură hornurile la începutul toamnei (pl.). Maestru al pe-
nelului, autor al tabloului „După cu-
lesul viei”. 2) Iarbă fragedă care crește
după ce cîmpul a fost cosit o dată. Cu
miros și gust plăcut (fem.). 3) Însămî-
nțare de toamnă. Strămoș al poporului
nostru. 4) Nedelcu Stere. Must care se
scurge de la sine din strugurii puși în
teasc. Un vestit căpitan. 5) Unul dintre
troienii care l-au însoțit pe Eneas în
Italia. Incomparabil (fem. pl.). Alifie.
6) „Dacă-n douăzeci de toamne”. Anunță
buletinul meteorologic. 7) Refren din
cîntecele populare oltenesti. Cîrmă. Plin

(Continuare in pag. 199)

O ÎNTREBARE ȘI CÎTEVA RĂSPUNSURI

● Natura — un depozit alimentar

● Ce mîncăm? Cum mîncăm?

● Natura — o farmacie bine aprovizionată.

Cercetătorul științific Tamară Păunescu este șefa laboratorului de cercetare și condiționare a medicamentelor apifitoterapice din cadrul Institutului de virologie „Ștefan Nicolau”. De mai bine de două decenii, acest om de știință își dăruiește toată energia în vederea găsirii unor medicamente pe bază de plante medicinale și produse apicole. Rezultatele acestei experiențe unice în lume se prezintă sub forma unor medicamente cu spectru larg folosite în tratarea afecțiunilor stomatologice, a bolilor de ficat, O.R.L.. Acceptînd concepția că natura este o farmacie bogată, că plantele pot să ofere interesante mijloace de îngrijire a sănătății, am rugat-o pe Tamară Păunescu să vorbească despre aceste probleme cititorilor noștri.

— Copiii trebuie să cunoască încă de mici principiile unei alimentații raționale, ca să se bucure mai tirziu, la maturitate, de o sănătate deplină, să fie feriți de maladiile rezultate dintr-o hrană prea abundentă în grăsimi, zahăr, făinoase, produse supuse unor intense procese de rafinare. Natura, cu plantele ei, legumele și fructele oferă mari surse de vitamine, atît de necesare copilului. Ceaiurile de cîtină, de măceș sînt extraordinar de bogate în vitamina C. De asemenea, bogate în vitamina C sînt și frunzele verzi de ștevie, de coacăze, frunza de vișă. Sarmalele preparate cu asemenea frunze umplute cu orez sînt gustoase, hră-

Cuiul

Desene de Bogdan PRÎJOIANU

CUIELE POT FI: LUNGI, SCURTE, POTRIVITE, DREPTE SAU ÎNDOITE. CUIUL ESTE ÎMPĂRȚIT ÎN TREI ZONE: ZONA INFERIOARĂ (SAU VIRFUL CUIULUI), ZONA ÎNȚIGĂ (SAU DE MÎLOC) ȘI ZONA SUPERIOARĂ (SAU FLOAREA CUIULUI).

